«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته. صاحب امتياز ومدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه واداره خانه سى باب عالى جاده سنده ۳۸ نمرولى
دائرهٔ مخصوصه ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճիտ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2: —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախքը վերի վրայ, բաց ի Բոսմ Լոզալէ:

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — Թիւ 328 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1897 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 24/6 ԴԵԿՏ. | 16 Ռէճէպ 1315. | 2 ԹԸՇՐԻՆԸ ՍԱՆԻ 1313 | Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 328

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՓՈԹՈՐԻԿԸՆ ԵՏՔԸ

Պատէնի կոմս իր ծայրայեղութեանց զոհ գնաց: Աղէկ սկսաւ, բայց գէշ վերջացուց: Աւստրեան Լեհաստանի յաջողակ կուսակալ մ'էր: Կարծեց թէ Աւստրիոյ Տէրութիւնը կառավարելու պիտի բաւէին այն ձիրքեր որով Նահանգ մը կառավարած էր: Կալիցիոյ մէջ խօսք հասկցող գեղացիներ միայն կան, և հպարտ ազնուականներ ու կալուածատէրներ որոց հետ աւստրեան վարչութիւնն արդէն բարեկամ է: Կացութիւնը կ'տարբերի Վիեննայի մէջ: Անհաշտ ցեղեր կան հոն: Ճարպիկ Իռլանտացին Թաաֆֆէ կոմս բաժնում տարրներ իբրեւ վարչապետ կառավարեց այն ցեղեր առանց ալ ...ինդհզութեան: Պատէնի լաւ գիտումով սկսաւ, բայց վերջը չըբրաւ: Չեհ լեզուին Չեհերու երկրին մէջ պաշտօնական գործածութեան իրաւունքը ճանչցաւ, բայց բաւական խորամանկ չգտնուեցաւ միանգամայն Գերմանները սիրաշահելու: Լեզուաց Հրամանագիրը քար գայթակղութեան եղաւ: Գերմանք հետեւցան որ այս Հրամանագրին ուրիշներ պիտի յաջորդեն, որով Պոհեմիա Հունգարիոյ պէս ինքնօրէն վիճակ մը պիտի ստանայ, պոհեմական ժառանգական թագաւորութեան սահմաններուն վերահաստատումով, և ըստ որում Չեհք մեծամասնութիւն են ի Պոհեմիա, վաղ կամ անագան պիտի ընկճեն և երկրէն հեռացնեն գերման տարրը: Չեհք իրենց այս գիտումն աղէկ չէին ծածկեր: Լեզուաց Հրամանագրին եռեւ, երկու ցեղերն ալ ազգային գոյութեան կռիւ մը նկատեցին: Աւլի վարչապետներն ալ շատ զիջումներ ըրած էին մասնաւոր ցեղերու, բայց առանց այսքան կիրք շարժելու:

Պատէնի գէշ մարդ եղաւ այն օրէն երբ բռնութեան դիմեց Խորհրդարանին մէջ: Աբրահամովիչ հայ ատենապետ նախագահ ընտրել տուաւ իրեն ձեռ կամակատար գործիներու համար: Աստատեց նախագահն ալ ամէնախնդրոյ մէջ կառավարութեան կողմը բռնելով, առաւել եղաւ ընդդիմադիրներուն, և ա՛յ նախագահական Աթոռին իր հեղինակութիւնը կորոյս: Երբ Պատէնի զայս տեսնելով նախագահական հեղինակութեան պական ոստիկանութեամբ գօցել ուզեց, այնքան նորօրինակ բան մ'ըրած եղաւ որ ամէնէն անտարբերներն անգամ իրեն դէմ գրգռեց, գրգռութիւնն յայտնի խռովութեան յանգեցաւ, և կայսրն հասկցաւ որ Կոմսին պէս զոհ մը պէտք էր հանդարտութեան վերահաստատման համար: Պատէնի և իր գահիճ եղան Ցեղերն: Ընոնց հրաժարման ընթացքը աւելի հետ, Վիեննա իր սովորական կերպարանն առաւ:

Աւստրիան տագնապին վրայ այս զատողութիւնն ընելու համար պէտք չունինք Վիեննայի լրագրաց գրածներուն, որովհետեւ անոնք կաշառակալ կուսակցական լեզուով կ'գրեն իրարմէ: Պաշտպան և միանգամայն պահպանողական օտար թերթ մ'է որ կ'հաստատէ այս դատողութիւն Պատէնիի դահլիճին ընթացքին վրայ: Հետեւեալ տողերն Սէ... Թղթակցին է որ կ'հեռագրէ Վիեննայէ (29 Նոյմ.). —

«Կիրակի առաջին անգամն էր որ Վիեննայի փողոցներուն մէջ լսուեցաւ թէ «Աւստրիոյ ապառնութեան համար կ'կռուինք»: Ասիկա բողոքն հաստատակ գործաւորները չէին միայն: Հազարաւոր բարեկեցիկ մարդեր նմանապէս սոսկալի կերպով զայրացած էին Պատէնիի վարչութեան փարաքներուն դէմ: Ամէն սրճարանի մէջ— ըսէ՛ ի Վիեննա՝ Ակումբներու (Թիւպ) սենը փրանեն— տարիներէ ի վեր նմանը չտեսնուած եռանդով կ'պատմուէր թէ ի՛նչպէս ոստիկանութիւնն երեսփոխանները քաշքշեր դուրս հաներ էր, իբր թէ գինովներու հետ ըլլար իր գործ. թէ ի՛նչպէս Վոլֆ, որ կ'կռուէր և կ'պոռար ոստիկաններուն դէմ, ձերբակալուած էր Խորհրդարանին մէջ իսկ և ոստիկանաց ամէնէն մօտակայ պահականոցը տարուած.(*) թէ ի՛նչպէս Համալսարանի ուսանողներն և ոստիկանները կռուի բռնուած էին: Աւելի մեծ գրգռութիւն գաւառաց մէջ, և ի Կրաց զօրաց վրայ քար նետեր և մինչեւ իսկ կրակ բրեր են: Նոյն յուզում ի Բրակ, Էկէր, Ռայխենպերկ, այնպէս որ Թոլոսխովաքի կողմերին խորհրդով՝ Կայսեր տուած որոշումն երկրին ազատեց ամենամեծ վտանգներէ: Երկրագործական նախորդ նախարար Ֆալքենհայն կոմսի առաջարկը (տե՛ս մեր ուրբաթ աւուր Խմբագրականին մէջ,) որով քանի քանի հեղինակաւոր օրէնքներ ոտնակոխ կ'ըլլային, և Վոլֆի ապօրէն ձերբակալումն, և այն աղէկարշ տեսարանք Խորհրդարանին մէջ, զոր տեսնողներէն ոմանք մարեր ինկեր են, այս ամէնքը պաղարին Գերմանացին սոսկալի բորբոքեցին Խորհրդարանի մէջ եւ արտաքոյ Խորհրդարանի: Հրջախոհ Բրօֆէսորներ Համալսարանի, բարձրաստիճան և տարիքնին առած պետական պաշտօնատարներ, և մեծ կալուածատէրներ որք դասակարգութեամբ, ընկերային կենցաղագիտութեամբ և բնաւորութեամբ կամ բնազդմամբ կ'խուսափին գայթակղութենէ, Խորհրդարանին մէջ իրենք եւս մասնակցան այնպիսի ծայրայեղութեանց դիմելու որով ցարդ միայն Վոլֆ և Շէօներէր համբաւ հանած էին.—Ծայրայեղութիւններ որք ամենեւին չեն արդարանար, բայց կ'բացատրուին՝ երբ աչքի առջեւ բերուի թէ ո՛րքան զայրոյթ կ'պատճառէին ժողովոյ նախագահին կողմնակցութիւնն և դաժանն իշխանութիւնն, որ Աւստրիոյ ժողովրդեան ընտրած ներկայացուցիչներուն հետ աւելի գէշ կ'վարուէր քան որչափ ոստիկանութիւնը չի վարուիր նոյն իսկ գողերու և ոճրագործներու հետ ի ներկայութեան բազմութեան: Իր գործողութեանց հետեւանքը չ'ըլլային եղաւ մեծ յանցանքն այն դժբախտ մարդուն որ մինչեւ այս կիրակի իրիկուն Աւստրիոյ վարչապետն էր: Երբ 1895 Հոկտ. Չին Աւստրիոյ վարչապետ եղաւ, չմտաբերեց թէ Տէրութիւն մը կառավարելու համար շատ տարբեր ձիրքեր պէտք են քան պարզապէս նահանգ մը կառավարելու համար, ուր (ի Կալիցիա) կան միայն խեղճ հպատակեցուած գեղացիներ և արիստոկրատ դասակարգ մը որոյ առանձնաշնորհները պահպանելու հոգ տանիլ կ'բաւէ:»

Այս գեղացիներ լեհ և ռութեն են: Լեհք ի վաղուց անտի հակառակ են Ռուսերուն: (Բոլորովին նոր է ռուսական Լեհաստանի մէջ սկսած հաշտութեան գործը:) Ռութէնք ազգաւ ռուս են: Ռութենաց մէջ կայ յունածէս լատինադաւան հատուած մը, որ կաթոլիկ Լեհերուն հետ կրօնական նոյն իշխանութեան հպատակ է, բայց ցեղով, պատմութիւնով ու լեզուով կ'զանազանի անոնցմէ: Ուստի, Կալիցիոյ մէջ Լեհք Ռութէնները կ'հարստահարեն: Ռութէնք յաճախ կ'դիմեն կուսակալին և ի Վիեննա կեդրոնական կառավարութեան: Բայց որովհետեւ Լեհք ստուար մեծամասնութիւն են, եւ կառավարութիւնն ապահով է որ լեհ տարրն օր մը Ռուսիոյ դէմ զօրաւոր պատուար կրնայ ըլլալ Աւստրիոյ, յայտնի անարդարութեան չդիմելով հանդերձ, աւելի կամ նուազ կ'նպաստաւորէ Լեհերը: Այս է թղթակցին ակնարկած «խեղճ հարստահարուած գեղացիներ»ուն բացատրութիւնը:

(*). —Վոլֆ շուտով արձակեցաւ, և Պատէնիի հրաժարումը լսուելուն պէս, Շէօներէր, Վոլֆ, և այլք, եռանդուն կուսակիցներու առաջնորդութեամբ իրենց տուները տարուեցան յաղթանակաւ:

ՔԷՕԹԱՀԵԱՅԷ ՈՒՇԱԳ

Հոկտեմբերի առաւօտ մը ճամբայ ելանք Ուշագի մեր ազգայնոց հովուական այցելութիւն մը տալու: Ուշագ՝ Քէօթահիոյ թեմերէն է: Քէօթահիան Աֆիոն Գարահիսարի միացնող խճուղիի վրայէն հինգ ժամ մեր կառք ընթանալէ վերջ, կ'մտնէ Ալթուն-Թաշ գիւղախմբի բերրի դաշտերուն մէջ, Ալթուն-Թաշի դաշտը կ'երկարածգի մինչեւ Տամլու Փունար գիւղն. արդարեւ դաշտ մ'է, ունի սքանչելի վաբելանող, լեռներէ շրջապատուած. տասը ժամէ վերջ հազիւ վերջացաւ սոյն դաշտը. ցամքած մեծկակ լիճ մ'է գոգցես: Ալթուն-Թաշի ցորենը «Սարը Պուղտայ» անունով ախորժանօք կ'ընդունի Իզմիր: Ալթուն-Թաշի գիւղերէն մին է Ագչէ-Քէօյ, գեղեցիկ և օդասուն: Թէեւ գիւղին գագաթան վրայ յամառութեամբ կախ կ'մնան անձուկ ապառաժներ, սակայն գիւղին ստորոտը կան պտղուտական արտեր եւ արօտավայրեր. 8—9 ժամ ճամբայ եկած էինք, պէտք էր գիշերել այս գիւղ. բարե՛ք թէ օդը ցուրտ էր եւ մերձակայ ձիւնապատ լեռներուն վրայէն փչող եւ մեր երեսին զարնող ցուրտ քամին ուժասպառ ըրած էր մեզ: Այս կողմերու անգամ եւ խօսք չհասկցող փչոնն (հովը) արհամարհելով, հովուական այցելութեան համար երկու երեք օր ճամբորդել, հանդիստ սիրե՞լ է արդեօք. Կ'հարցնեմք Էսկի Շեհրի նամակագրին որ Բիւզանդիոն Հայաթերթի 1897 հոկտ. 30 թուով կ'գանգատէր թէ Քէօթահիոյ Առաջնորդական Տեղապահն իր հանգիստը կ'սիրէ եւ Էսկի Շեհրի թեմն երեսի վրայ թողած է, եւլն. Այս նամակագիր եթէ նորեկ մը չէ, մոռցե՞ր է արդեօք մօտ ամսոյ մէջ մեր այցելութիւնն յԷսկիշէհիր, մեր ներկայութեան եղած որոշումներն, Էսկիշէհրի մէջ գոյութիւն չունեցող աղջկանց դպրոցին հաստատութիւնը. խնամակալութեններու եւ հոգաբարձուներու ընտրութիւնը, վարժապետաց յատնեալ թոշակներու գանձումն եւ վճարումն. ազգային դեղարանի հաշուոյ կարգադրութիւնն եւլն: Մեր մէկ տարուան պաշտօնավարութեան մէջ, յարգոյ նամակագիրը կ'պահանջէ՞ արդեօք որ Էսկիշէհրի գաղթական եւ աղքատ ժողովուրդն համալսարան մը ունենայ. կ'խրատեմք զինք որ նախ հմտանայ Էսկիշէհրի ազգային գործոց եւ ապա գրիչ առնու քննադատելու: Գրչի անիրաւ հարուած մը մեծամեծ աւերումներ կրնայ գործել: Բաղդաքաղաքական օրէնք չի թողուր աւելի յառաջ երթալ. աւելին գրել անձնականութեան սահմանին մէջ կ'մտնէ:

Բայց չմոռնանք Ագչէ Քէօյն ուր գիշերեցինք. մեզ հիւրընկալեց պատուական մարդ մը, նահապետ մը բառին բովանդակ նշանակութեամբ: Այս կողմի գիւղերու մէջ հիւրերու յատուկ սենեակներ կան: Արեւէն քրքած և յոգնած, ցրտէն դողդողցող ճամբորդներ հանգիստ կ'առնուն այս անշուք հիւրանոցներուն մէջ, գիւղական վառ օճախներու շուրջ. օտարականները գործնականապէս կ'ուսանին ճշմարիտ մարդասիրութեան դասեր այս գիւղացիներէն: Մեզ հիւրընկալող նահապետը ձրի ճաշով մը պատուասիրեց մեզ. գիւղին մարդիկն ալ բարի երկրագործներ՝ երեկոյին եկան մեզ այցելելու: Երկրագործութեան, մշակութեան և անասնաբուծութեան հարցերով զբաղեցանք եւ եզրակացուցինք թէ պէտք է օգուտ քաղել գիտութեան յառաջդիմութենէն և Ալթուն-Թաշի պատուական հողերէն, որ ցորենի, գարիի մշակութեան համահաւասար, գերազանցապէս կրնան հասցնել գետնախնձոր և այլ ընտիր բոյսեր: Մարդիկը ցորենի և գարիի աւանդական մշակութենէն և նախապաշարական սայլէն ա՛նդին չեն անցնիր: Հեռու չէ անշուշտ ժամանակն որ հզօրապէս պիտի ազդէ այս և շրջակայ գիւղացւոց բարքերուն վրայ, այս հողերն օգտակարապէս շահագործելու համար, և երկրագործութիւնն արդի տարրական վիճակէն բարձրացած՝ Նոր թեւերով պիտի զարգարուի ճախրաստելու ընթանալու Ալթուն-Թաշի այս բարեբեր հովտին մէջէն. և արդէն այս նպատակն իրագործելու համար է որ Ալաշէհիր—Թումլու-Բունար երկաթուղին լեռներն ծակելով ծակծկելով մօտեցած է Ալթուն Թաշի դաշտերուն: Թումլու-Փունար Ալթուն-Թաշի մեծ կայարանը պիտի ըլլայ:

Ագչէ Քէօյէն առտուն կանուխ մեկնելով Թումլու-Փունարի կայարանն հասանք. եւ գիշերուան ժամը 5ին ալ յՈւշագ: Ալաշէհիր—Ուշագի գիծը նոր բացուած է, այդ պատճառաւ հարկ չեմ սեպեր գրել այն ամէն թերութիւններն որ կ'վնասեն վաճառականներուն ապրանքի փոխադրութեան և երթեւեկութեան դիւրութեանց, յուսալով որ երկաթուղւոյ վարչութիւնը պիտի դարմանէ այս թերութիւնները: Չէք հաւատար երբ ըսեմ թէ վակոնի լապտերները չէին վառեր գիշերը, քարիւղ չկենալուն պատճառաւ:

Ուշագ՝ Պրուսայի կուսակալութեան տակ գաւառակ մ'է, Էլմա-Տաղի ստորոտն, ընդարձակ դաշտի մը վրայ կառուցուած: Էլմա-Տաղ գրեթէ կմախք մը դարձած է. ո՛չ հարուստ բուսականութիւն ունի եւ ո՛չ ալ բարձրաբերձ ծառեր. գաճաճ թփաստաններ՝ միակ եւ գլխաւոր զարդարանքն են այս լերան: Քաղաքին արեւելակողմը կ'գտնուին Սմասը եւ Էրէճէ անուն գիւղերն որ կ'շահագործեն փամփուշտի աչագին մի անտառ: Ուշագ ունի 150 գիւղ. գաւառակի կեդրոնին մէջ կան 3000 տուն Իսլամ եւ 400 տուն Յոյն: Ուշագի ամբողջ իգական սեռը, թէ՛ Իսլամ և թէ՛ Քրիստոնեայ, մարմնացումն է գործունէութեան: Ամէն տուն գործարաններ կան գորգի եւ ֆէլթի: Ուշագի գորգերն են որ կը զարդարեն մեծամեծներուն ապարանքն եւ միշտ կ'փնտռուին եւրոպական հրապարակներուն վրայ: Ուշագ բաց ի ցորենէ եւ գարիէ, կ'արտադրէ փալամուտ, գխտոր եւ աֆիոն. կ'ներածէ մանիֆաթուրա, նպարեղէն եւ մեծաքանակ բուրդ, գորգագործութեան համար: Իզմիրի վաճառականներ անպակաս են այս քաղաքին մէջ:

1894 Օգոստ. 15ին պատահեցաւ այն սոսկալի հրդեհն որ գրեթէ ամբողջութեամբ մոխիր դարձուց Ուշագը. բոլոր ժողովուրդն անտանելի թշուառութեան մատնուեցաւ. լափլիզող բոցն աւերեց Ուշագն իր մզկիթներով և եկեղեցիներով և այրեց ամբողջ շուկան: Աղետալի կրակին սարսափը դեռ չէ մոռցուած Ուշագի մէջ. շատ աղէկարշ է այս կրակին պատմութիւնը:

Մեր ազգայիններն 120 տուն կ'կազմեն այս քաղաքին մէջ, մեծ մասամբ շրջականերէ գաղթած, բայց ինչպէս կ'պատմեն, ի սկզբան բուն գաղթականներ եկած են Պարսկաստանէ եկած մի քանի ընտանիքներ. կորուսած են իրենց մայրենի լեզուն: 1800 թուականին ալ, Փայ-Բազարէն (Ուշագէն 14 ժամ հեռի) մի քանի ընտանիքներ եկած կ'միանան Ուշագի ազգայնոց. յիշատակարան մը կ'վկայէ թէ (այժմ այրած) Փայա-Փաշայի խանին մէջ եկեղեցի մ'ունին եղեր Հայերը. խանը կ'այրի եւ այդ սակաւաթիւ ընտանիքներ (Պարսկաստանէն գաղթած) եկեղեցական անօթներ եւ մասեաններ կ'փոխադրեն Ուշագ, եւ չարաչար աշխատութեամբ կ'հիմնեն (1835) այժմու Ս. Աստուածածին եկեղեցին, որ աղետալի հրդեհէն այրած, սգաւոր հարսի մը պէս կ'սգայ այժմ խաթարուած իր չորս պատերով: Ուշագի մեր ազգայնոց վիճակը շատ թշուառ է. եթէ հայ կանանց գորգագործութեան զբաղումը չըլլար, եւս առաւել պիտի սաստկանար թշուառութիւնը: Գրեթէ մեծ մասամբ հիւղակներու մէջ կ'բնակին, դեռ կատարելապէս չեն պատսպարուած. ո՛չ եկեղեցի եւ ոչ դպրոց չենք ունին, գթութեան եւ կարեկցութեան արժանի են: Անոնք կրակն ամենքն ալ նուաճեր եւ աղքատացուցեր է:

Երկու խօսք ալ յաւելումք Ուշագի մեր ազգայնոց բնակչութեան մասին և վերջացնենք: Ուշագի բնիկներէն չորս հինգ ընտանիքներ հայ-բողոքներ են, որ հիմնապէս հաստատուած են և խնամութիւն կապած տեղացւոց հետ: Հայ-բողոքներ ցրուած են Ըշըգըը, Պուլտուր եւ Սպարթա. կ'թափառին գէս ու դէն. դեռ հայերէն լեզուն չեն կորուսած. այս թափառկոտ բողոքները քահանայ չունին, երախաներն կ'բերեն Ուշագ և մկրտել կուտան, իսկ երբ ննջեցեալ պատահի, կ'թաղեն զանի, եւ մօտի քահանայի մը կ'ղրկեն ափ մի հող զոր կ'օրհնէ քահանայն և կ'ղրկէ ննջեցելոյն ազգականաց, որք ննջեցելոյն գերեզմանին վրայ կ'ցանեն այդ օրհնուած հողը: Ահա ծայրագոյն բարեպաշտութիւնն այդ հայ բողոքներուն որք կ'պահեն կրօնքն իր ամէն բանաստեղծական կողմերովն, հակառակ իրենց կեանքին դժուարութիւններուն: Մեր հովուական պարտքը կատարելով Ուշագ, վերադարձանք յԱֆիոն-Գարահիսար:

ՄԿՐՏԻՉ Վ. ԱՂԱԻՆՈՒՆԻ
Առաջն. Տեղապահ Կուտինոյ

ԲԱՂԷՇԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՆ ՈՒ ՎԱՆՔԵՐԸ

Բաղէշ ունի չորս եկեղեցի, մէկմէկէ հազիւ հինգական վայրկեան հեռաւորութեամբ: Ա. Կարմրակ.—Առաջնորդարանի կից և գլխաւոր եկեղեցին է, լաւ կահաւորուած: Ունի կտակուած տուներ՝ 10, խանութներ՝ 37, և անշէն կամ աւերակ գետիններ: Շէնքերը կը բերեն 80—100 ոսկի տարեկան վարձք, բանկալի, մկրտութեան և նուիրատուութեան մուտք 25-30 ոսկի, ընդամէնը միջին հաշուով 110 ոսկի: Նախորդ տարին գրեթէ վարձք չառաւ և 50 ոսկի նորոգութեանց ծախք ըրաւ: Ժամկոչի, լուսարարի թոշակի, և այլ մասնաւոր շինութեանց և վարժարանի նպաստ իրարու վրայ հաշուելով 60 ոսկի, կարելի է աւելցնել տարին առնուազն 50 ոսկի. (Թող որ անշէն գետիններ շինուելով տարին 100 ոսկիէն աւելի վարձք եւս կրնայ առնել): Բ. Ս. Սարգիս.—Հին եկեղեցի մ'է փլչելու վտանգին մէջ. խանութներէ գանձանակներէ կուգայ իբր 60 ոսկի. վարժարանի, ժամկոչի ու մասնաւոր ծախուց հաշուելով 30 ոսկի, կրնայ աւելցնել 30 ոսկի: Գ. Ս. Գէորգ.—Մեծ եկեղեցի մ'է, իր ելեւմուտք հազիւ կ'հաւասարակշռուի (վարժարանին ալ տալով). Դ. Հինգխորան.— Նոյնպէս հազիւ ինքզինք կ'ապրեցնէ, բայց փոքրիկ ու ճաշակաւոր է:

Վանքեր.— Ա. Խնդրակատար Ս. Աստուածածին.—Նորաշէն և նոյակապ վանք: Նուիրատուութիւնք՝ ցորեն (40 արտէն՝ 1000 կոտ), բուզ, պանիր, ոչխարի բուրդ: 5 թեմական գեղերէ և 24 խանութներէ առնուազն 200 ոսկի եկամուտ ունի. կ'պահէ քահանայ մը, քանի մը երկրագործ ծառաներ ու անասուններ: Քաղաքէն կէս ժամ հեռի է: Բ. Ամրդոլոյ Ս. Յովհաննու Վանք.—Երբեմն եպիսկոպոսանիստ և պատմական, մասնաւոր նորոգութեանց կարօտ. 25 խանութէ, 1 ջաղացքէ, 35 արտէ տարեկան կ'արտադրէ 150 ոսկի: Ունի հին մատենադարան մը, որուն վրայով Առաջնորդարանն ալ տեղեկութիւն չունի, և ոչ ոք գիտէ ի՞նչպէս կ'պահպանուի. կ'ըսուի թէ շատ բան գողցուած է ընթերցողներէ կամ պատուաւոր այցելուներէ: Ծով Բարսեղի այդ սրբավայրին մէջ այժմ կ'ապրին կորեկ ուտելով գաւառամած պառաւ մը և գիւղացի ծառայ մը: Այս վանքն Ամրդոլոյ թաղեցւոց իբրեւ եկեղեցի կ'ծառայէ, ուր սովորաբար կ'գտնուի գիւղերէն լքուած քահանայ մը: Գ. Աւետի Ս. Թադէի Վանք.—Իր արտերէն կուգայ 1000 կոտ ցորեն (500 գրիւ Պոլսոյ) որ կ'արժէ 7-8000 ղրշ: Ունի ջաղացք մ'և անասուններ և 14 թեմական գիւղ, որք հիմա չափ բան մը չեն նուիրեր: Ունի կաղ գիւղացի մը իբրեւ վանահայր, ու անպատուհ ծառաներ: Դ. Գրմնց Ս. Աստուածածին կամ Տատրկայ Վանք.— Նորաշէն, փոքր ու գեղեցիկ. իր արտերէն կրնայ գալ 300 կոտ ցորեն, իր ելեւմուտքով կ'ապրի, շինութեանց ծախքերը կ'հոգայ Շողիկեան տունը: Քաղաքին անմիջապէս կից է, ունի կաղ քահանայ մը եւ ծառաներ: Ե. Գօռայ Ս. Նարեկացիի Վանք.— Ունի վանահայր վարդապետ մը, ընդարձակ հողեր, հաշիւը մեզ անծանօթ, քաղաքէն 2 ժամ հեռի: Զ. Մոճկոնիքի Վանք.— Ունի հողային ընդարձակ կալուածներ, այժմ գեղացիի մը ձեռք. հաշիւն անծանօթ: Բաղէշցի ազգային մը 8-10 տարի առաջ 30-40 ոսկի ծախքով վանքին մէջ նորոգութիւն ըրած և տուածին եւեթէն [illegible] ուրիշ կրկին մը [illegible] կ'ուզէ, շնորհիւ [illegible] Քաղաքէն 4 ժամ հեռի է:

Եզրակացութիւն.— Շատ գրուեցաւ Բաղէշի կրօնապատկան կալուածոց մասին, բայց կ'արժէ գրել: Այս եկամուտներ ցարդ ձեռնի պէս հալեր են եւ բարոյական ո՛չ մի տեսակէտով չեն կրցած ծառայել հանրութեան: Եղած են ինքնընտիր հոգաբարձուներ, որք իրենց քսակն եկեղեցւոյ քսակէն չեն զատեր. եղած են բացառութիւններ, որք յուսահատելով քաշուած են գործէն: Ինչո՞ւ Բաղէշի վանքեր իրենց եկամուտքի կանոնաւոր հաշիւներ չտան Առաջնորդարանի, եւ անոր միջոցաւ՝ Պատրիարքարանի: Խնդրակատար վանքը, նորոգ շինութեանց պատճառաւ, տոկոսով պարտքի տակ կ'ընթայ: միւս կողմէն առնելիքներ չեն գանձուիր, իբրեւ թէ սահմանուած են նոր հողեր գնելու. տարօրինակ չէ՞: Այս մասին անհրաժեշտ են բացորոշ եւ վճռական հրամաններ Պատրիարքարանէն, ուղղեալ տեղւոյս Առաջնորդարանին, որպէս զի աս ալ ... [illegible], կազմելու Տնտես. Խորհուրդ մը, և կեդրոնացնելու բոլոր կրօնապատկան եկամուտներն, որոցմով պիտի ապրին վանքերն ալ աւելի լաւ ներկայէն, եկեղեցիներն ալ, վարժարաններն ալ, Առաջնորդարանն ալ, առաջնորդն ալ, որ հիմակ ա՛խ կ'ընէ, եկամուտ չկայ: Գրագիր ու 2 ծառայ կ'պահէ, ամսականը չկայ: Բաղ. Ժողովը 40 ոսկի եկամուտ մը նշանակեց, հազիւ 10 ոսկի ձեռք եկաւ:

Կ. Ս. ԹՈՒԽՄԱՆԵԱՆ

Բաղէշ, 6 Նոյ. 97

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ (*)

Հաղոր և Մէկ գիշերները քիչ անգամ ... ոչ եւս պիտի նկատուին փիւթական պատմութիւն մը, եթէ Մ. Մուասանի անլուր փորձերը շարունակուին եւս քան զեւս կատարելագործեալ թռիչքով մը, մինչեւ որ իրենց փառապսակին տիրանան: Գիտէք կամ կ'յիշէք անշուշտ թէ Մ. Մուասան Ֆրանսացի այն ելեկտրագէտ—տարբերանն էր որ յաջողեցաւ արուեստական մանրիկ ադամանդներ պատրաստել ելեկտրական հնոցներու միջոցաւ: Հիմակ ալ իր ընկերակիցներէն երկուքը՝ Մ. Լըլէօ և Ժէն սկսած են պատրաստել արուեստական սուտակներ: Ադամանդէն յետոյ, ամէնէն թանկագին քարերն են սուտակ, շափիւղայ, կարկեհան, զմրուխտ, որ բաղադրութիւններ են գլխաւորաբար ալիւմինիումի: Սուտակ պատրաստելու եղանակը կ'կայանայ ելեկտրական փուռի մէջ ցնդեցնել ալիւմին և [illegible] յարմար համեմատութեամբ խառնուրդ մը. ապա ստացեալ շոգիները ժողվել խողովակի մը կամ խռատման սենեկի մը մէջ, [illegible] և օդային հոսանքի մը տակ: Ցրտոյ այդ շոգիներն իրարու հետ կ'միաւորին Վոլթայեան աղեղի մը ազդեցութեամբ: Պաղելէ վերջ, կ'ըլլայ սպնդային, կանաչագոյն և տարտամ կերպիւ բիւրեղացեալ զանգուած մը, որուն մակերեւոյթին վրայ ի յայտ կուգան նաեւ մանրիկ և կարմիր բիւրեղացած ցցուածներ: Աւելի երկար ժամանակ տաքցնելով, հալած

(*).—Շարն և վերջ Շբթ. աւուր թիւէն:

ուլերին և երեք-երկու-ժիր կ'ըլլին և չոքին կ'ժողվին ուրիշ գործիքի մը մէջ, ուր օդային հոսանքի մը միջոցաւ կ'ստանան բարակ մեծկակ և թաւիշէ նման սուսակներ։ Պատրօսեան ռակերինները՞ն թէ գոհարներ կնօղերուն ըսենք, ամէներնիդ լուսաւորութեան ձեզ կ'թողում։

Մ. Օսդանձեր նորօրինակ եւ քչիկ մի այլինդեկ զարմանալի մը միջոցը կ'ուզէ՞ք իմանալ։ Դրութիւնն որքան սուլտենալ, սակայն էական այն է որ, հիւանդը կ'ըմպէուի։ Ռուսիոյ մէջ, մանաւանդ Մոսքուայի չըրջականերն, յօդացաւով տառապող գիւղացիք կ'ժանուն մրջիւնի լոզանքը մը։ Տեսէք ի՛նչպէս կ'պատրաստեն այդ լոգանքը։ Մեծ կ'ընտրեն զամնել մըջնաբոյն մը, և բոլոր մրջիւններն և անոնց հաւկիթները կ'ժողվէ կերպասեայ պարկի մը մէջ, ետ այդ պոց պարկը փրնկեղէ տաք ջուրը։ Քանի մը վայրկեան ետքը, ջուրը մրջնական թթուի (ֆօրմիք թթու) զօրաւոր հոտ մը կ'արձակէ։ Լոզանքը պատրաստ է այնտակեան ու հիւանդը մէջը կ'մտնէ։ Այդ ջուրը մաշկին վրայ չատ զօրեղ և գրգռիչ ներգործութիւն մը կ'ընէ և յօդացաւերը կ'անհետանան։ Ռուսիոյ մէջ երբ այս մեթոտ ի գործ կ'դրուի, մենք ալ չենք կրնար արհամարհել զայն, քանի որ յօդացաւէ տառապողներ չատ են մեր քաղաք Պոլսոյ մէջ։ Միայն թէ անոնք որ այդ եղանակը փորձելու կ'ելլեն, թող զգուշանան այդ լոգանքին մէջ մտնելէ. [illegible] կրնայ [illegible] մարմինը կաղմաղելութեան վիճակի մէջ կը դնէ։ Բայց երբ այդ եղանակը չատ զօրաւոր կ'գտնենք, ի՞նչ պիտի ըսենք Թիւրքիոյ խմբագրական [illegible] կ'իր որ իր ընդացուեն ազատելու միակ միջոց ընտրած է [illegible] իր խմ [illegible] թերթ մէջ, հրաշէկ երկաթով խարել իր [illegible] Բուսական քաղա[illegible] բժշկութեան [illegible], ինչ որ ալ խորհին, պիտի չկրնան [illegible] մէջ։

Պ. Մ. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿՆՔՈՒԱԾ

Օսմ. պատուիրակ Թէվֆիգ փաշա, Հասան Ֆէհմի փաշա ու Նուրի պէյ եւ Յելլէն պատուիրակ Իշխան Մավրոկորտատոս ու Մ. Սքեֆոնոս ՇԲ. եւս գումարուած Թոբխանէի պաշտօնատան մէջ, ջերմ կատարուած բանակցութիւնք աւարտեցան, հաշտութեան Վերջնական Դաշնագրին ՇԲ. ստորագրուելոյ Յելլէն պատուիրակները կատարուած բանակցութեանց արդիւնքն հեռագրաւ Աթէնք հաղորդած ու հրահանգ խնդրած ըլլալով, նշանաւոր պատասխան ընդունած եւ ճաղորդած էին արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի։ Օսմ. պատուիրակները ՇԲ. գումարեցան Թոբխանէի մէջ։ Ժամ 6ին Յելլէն պատուիրակաց քարտուղարները Բ. Դուռը գալով ընդունուեցան Թէվֆիգ փաշայի կողմէ, հաշտութեան Վերջնական Դաշնագրին ընդօրինակութիւնը ... Ժամ 9ին Յելլէն պատուիրակները Թ. Դուռը գացին եւ սօսմ. պատուիրակաց հետ խորհրդակցութեան ձեռնարկեցին։ Պատրաստուած տեսնեագրութիւններն ընթերցուեցան սօսմ. եւ Յելլէն պատուիրակաց կողմէ, որը պէտք չնորհելու մը կայսեր մէջ փոփոխութեան հաշտութեան կնքուելուն համար ժամ 11ին մեկնեցաւ։ Իշխան Մավրոկորտատոս ՇԲ. իրիկուն հեռագրաւ ծանոյց Յելլէն կառավարութեան թէ հաշտութիւնը կնքուած է։ Մեծ Տէրութեանց դեսպանատանց ալ թարգմաններ ՇԲ. իրիկուն Բ. Դուռն երթալով, հաշտութեան կնքման առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուին արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի որ ՇԲ. իրիկուն պաշտօնապէս Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն ծանոյց հաշտութեան կնքումը, հեռագրաւ հաղորդելով եւս նաեւ օտար երկրաց օսմ. դեսպաններուն։

—ՇԲ. գիշեր Մայրաքաղաքս Յոյն մամուլներէն կ'ծանուցանէն թէ հաշտութեան կնքումը մեծ ուրախութիւն պատճառեր է ամբողջ Յունաստանի մէջ։

—Հաշտութեան Վերջնական Դաշնագիրը մինչեւ 15 օր պիտի վաւերացուի երկուց կառավարութեանց կողմէ։

—Երկուց փոխանակութիւնն ի մօտոյ պիտի կատարուի։

—Հաշտութեան Վերջնական Դաշնագիրը նկատողութեան առնուելու համար նախարարաց Խորհրդոյ երեկուան նիստին մէջ, ուրկից տեղեկագրով մը պիտի մատուցուի Վեհ. Սուլթանին։

Նախարարութիւնը, պատերազմին վերջանալուն առթիւ, չնորհակալեաց ուղերձ մը մատոյց ի Կայս. Պալատ։

—Յելլէն պատուիրակներն առին այն գրիչները, կաղամարներն ու կրնքամոմերն որք գործածուած էին հաշտութեան դաշնագրոյն կնքման համար և Աթէնք ղրկեցին իբրեւ յիշատակ պահելու։

—Մեծ-Եպարքոսն հեռագրաւ նահանգաց կուսակալներուն ծանոյց հաշտութեան կնքումը։

—Հաշտութեան կնքման լուրն Աթէնք հասնելուն, լրագիրք յաւելուածներով ծանուցեր են։ Մ. Զաիմիս անմիջապէս հաղորդեր է Եոփլոս Թագաւորին։ Վարչապետն յայտարարեր է թէ հաշտութեան դաշնագրոյն փոխանակութիւնն անմիջապէս պիտի կատարուի։

—Բեռլինապուրկէ կ'հեռագրեն թէ ռուս լրագիրք գոհունակութիւն կ'յայտնեն հաշտութեան կնքման համար։

ՅԵԼԼԷՆ ԲԱՆԱԿԸ.— Յելլէն կառավարութիւնը մտադիր է իր սպայակոյտը բարեկարգելու համար Գերմանիոյ սպայակոյտի օրէնքը թարգմանել, գնդապետ մը, երկու հազարապետ եւ տասն դեր-հազարապետ Գերմանիա ղրկել զինուորական մարզանք ուսանելու։

ԱԹԷՆՔԷ կ'հեռագրեն թէ նախարարական տագնապի համար այլ եւս վախ չկայ։

ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ Ի ՎՈԼՈ.— Սագաք Էֆէնտի թանի այն լուրը թէ Վոլոյի մէջ թշնամանք եղած ըլլայ Թեսալիոյ զաղթականաց վերադարձի յանձնաժողովոյ ռուս պատուիրակ Մ. Զէրպաչեվի։

ՎՈԼՈ գտնուող սահմանագծի ռուս պատուիրակին համար Աթէնքի լրագիրք լուր մը հրատարակեցին իբր թէ թշնամանք մը կրած ըլլայ, որոյ հետեւանքով ծերբակալութիւններ եղեր են։ Բայց Աթէնքի լրագիրներուն լուրը վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ միշտ։

ԱԹԷՆՔԷ Դեկտ. 4 Թուով կ'հեռագրեն թէ Հակակշռի Յանձնաժողովոյ օտար պատուիրակներն հաւանութիւն յայտներ են՝ ելմտական նախարար Մ. Սգրեչգի պատրաստած հակակշռի օրինագծին։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ գաղթականներէն մինչեւ հիմակ 50,000 հոգի իրենց տեղերը վերադարձեր են։ Զմեռուան սաստկութեան պատճառաւ գաղթականաց վերադարձն առայժմ դադրեր է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ Յանձնաժողովոյ իտալեան պատուիրակ Մ. Պօտիօ յայտարարեր է Յելլէն թղթակցի մը թէ Յունաստան կրնայ լաւագոյն ապառնի մը սպասել։ Անձնիշխանները խելացի են։ Ձեռներեցութեան ոգի ունին եւ լաւ է և երկիրը բարեբեր։ Բայց բարի կամք ալ պէտք է բարուքելու եւ բարենորոգելու։ Վարչական դրութիւնը թերի է. պէտք է բարենորոգուի, հաստատուն ըլլալ եւ զերծ քաղաքական կուսակցութեանց յեղյեղումներէն։ Պաշտօնեաները պէտք չէ փոխուին դահլիճին հետ։ Ելմտական կացութիւնն իմաստուն վարչութեամբ մը միայն կրնայ վերականգնիլ։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն՝ թէ նաւատորմին ռազմական մթերքները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն համոզուեր է թէ Քրոփի թնդանօթոյ յատկացուած զանազան վառօդներն անգործածելի են։ Նոյն յանձնաժողովը պիտի որոշէ անծուխ վառօդի լաւագոյն տեսակը՝ ծովային թնդանօթներուն համար։

—Պատերազմի դէպքերը քննելու պաշտօն ունեցող խորհրդարանական յանձնաժողովը իր քննութիւնները պիտի սկսի 1896էն՝ Կրետէի դէպքերէն եւ պիտի հասնի մինչեւ հաշտութեան նախապատրաստութիւնները։

—Քանէ փրանս. զինագործարանը ծանուցեր է Աթէնք թէ թնդանօթներու յանձնարարութիւնք որք պատերազմէն առաջ եղած էին, աւարտած են։ Ասոնցմէ մէկ քանի հատն արդէն «Բոսրա» մարտանաւուն մէջ դրուած էին։

ԿՐԵՏԷ.— Հաւաս կ'հեռագրեն թէ պաշտօնական շրջանակաց մէջ ըսուածին նայելով, Ռուսիա առաջարկեր է Տէրութեանց որ եա կենան միաձայնութեան զաղափարէն՝ Կրետէի վերաբերեալ բոլոր խնդրոց կարգադրութեան համար, եւ մեծամասնութեան զաղափարն ընդունին։ Գերմանիա, Աւստրիա եւ Ֆրանսա հաւաներ են այս առաջարկութեան, բայց Անգլիա և Իտալիա չընդունելով, վերջապէս յաջողեր են մէկ կողմ թողուլ զայն։ Ուստի, ինչպէս յայտնի է, միաձայնութեան սկզբունքն ընդունուած եւ Մեծ Տէրութեանց Կ. Պոլսոյ դեսպաններուն յանձնուած է կրետական խնդրոյն լուծումը, նոյն իսկ կուսակալի ընտրութեան համար։ Այժմ այս պաշտօնին համար ընտրելի կ'ներկայացուի Իշխան Իբսիլանդի, կրօնքով՝ ուղղափառ և հպատակութեամբ՝ աւստրիացի։ Հեռագրական ուրիշ լուր մը նայելով, Ռուսիա կ'առաջարկէ եղեր Սեւ Լերան իշխանին եղբօրորդիներէ մին։

—Կ'ըսուի իրատէ մը հրամայեց որ Կ. Պոլիս, Իզմիր, Սէլանիկ, Պրուսա եւ Տրապիզոն ժամանեալ ռէֆօւժիները ...ի հարկեր ... փոխադրուին ի Նպաստ Կրետէի խոլամ կարօտներուն և այսպէս չարունակուի մինչեւ որ կարօտութիւնն անհետանայ։

ԻՏԱԼԻՈՅ Կամուշ Տեսարան' Արեւելեան խնդրոց վրայ՝ արտաքին գործոց պաշտօնատան եւ Կ. Պոլսոյ ու Աթէնքի իտալեան դեսպանաց միջեւ փոխանակուած հեռագրերէն զատ, պիտի պարունակէ նաեւ Քանէվարօ ծովակալին տեղեկագրերն եւ Վիսքոնդի Վէնօսդա մարքիզին մէկ քանի ծանուցագրերն ի մասին այն ձեռնարկներուն զորս Իտալիա ըրած է Յունաստանի մօտ՝ պատերազմէն արգիլելու։ Իտալիա միշտ հաւատքեր է Յունաստան որ չէնքի չըլլէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆՆ ՅԱՒՍՏՐԻԱ.—Վիեննայէ անցեալ Դչ. ի թուով սա տեղեկութիւնք կ'սրուին կացութեան վրայ.— Գաւառային բոլոր քաղաքաց մէջ կիրակի ցոյցերն ցոյցեր տեղի ունեցան, իսկ իրիկուան ուրախութեան եռանդուն արտայայտութիւններ։ Ի Բրիւն գերման եւ չեխ ուսանողներ, և չեխ ու հանրապետական ընկերվարականներ ընդհարումներ ունեցան։ Կրացի մէջ, ուր ՇԲ. իրիկուն հրացանի ձայներ լսուած էին, ԲՇ. գիշեր լռութիւնը կատարուեցաւ։ Նոյնպէս Պոհէմիոյ բոլոր գերման քաղաքներուն մէջ։ Ի Վիեննա մէկ քանի պատահներ լապտերներով զարդարուեցան։

—Բրակայի մէջ գերման ուսանողք ցոյց մը փորձեցին։ Ժողովուրդը գէշ խաղ մը պիտի խաղար իրենց եթէ ոստիկանութիւնը չմիջամտեր։ ԲՇ. իրիկուն ի Կրացէն եւ Վէնոէգլասի հրապարակին վրայ Զեհերու ժողովրդական մեծ ցոյցեր տեղի ունեցան, բայց ոստիկանք ցրուեցին զայնս։ Հազարաւոր ցուցարարք գերման թատրոնին վրայ յարձակելով ապակիներ կոտրեցին, քարեր նետեցին ոստիկանաց վրայ։ Գերման Ընկերութեանց կեդրոնավայրին ալ ապակիները կոտրեցին։ Երկու գումարտակ զօրք անմիջապէս ժողովուրդը ցրուեցին։ Մէկ քանի տեղերու մէջ ալ ոստիկանք քարերով ընդունուեցան։ Նոյն իսկ երկու անգամ բէվոլվէր պարպուեցաւ առանց վնաս մը հասցնելու։ Բաղխումի մը առթիւ ցուցարարներու խումբ մը ցրուեցաւ սուրերը հարուածներով, մէկ քանի մարդ վիրաւորուեցան, ձերբակալութիւններ կատարուեցան։

—ԲՇ. գերման համալսարանական ուսանողներու գրգռութեանց իբ պատասխան, բազմաթիւ գործաւորներ եւ Զեհեր խումբեր կազմելով գերման նշանաւոր կալուածատէրերու մարանքներուն ապակիները կոտրեցին. քաղաքապետն եւ զինուորք չատ դժուարութիւն կրեցին ամբոխը հանդարտեցնելու եւ աւելի մեծ վընասներու առաջքն առնելու։

—Հունգարիոյ մէջ լաւ տպաւորութիւն առաջ բերեր է Պատէնի դահլիճին հրաժարականը։

—Աւստրիոյ նոր վարչապետն՝ որ արդէն բանակցութեան մտած է զանազան կուսակցութեանց պետերուն հետ, առանց յապաղման պիտի գումարէ Երեսփ. Ժողովը՝ նախագահի խնդիրն անմիջապէս կարգադրուելէ ետք։ Մինչեւ վերջին օրեր Ժողովոյ Նախագահն եւ դեր նախագահն իրենց պաշտօնին վրայ մնալ կ'ուզէին, մինչ ձախակողմեանք կ'սպառնային որ հրաժարին։ Հետեւաբար կրնայ ըլլալ որ վարչապետը գոցէ ներկայ նստաշրջանն, եւ անմիջապէս յետոյ նոր նստաշրջան մը բանայ, նոր նախագահ ընտրել կարելի ըլլալու համար։

—Մինչեւ ՇԲ. իրիկուն եկած հեռագրեր կ'ըսէին թէ տակաւին կարելի չէ եղած համաձայնութիւն գոյացնել զանազան կուսակցութեանց միջեւ, եւ խիստ դժուարին կ'նկատուի այդ հաշտեցումն։

—Բրակայի մէջ զինուորական օրէնք հրատարակուելուն, և վաճառատանց, սրճարանաց եւայլն. ժամը $7^1/_2$էն (Ը. Ե.) գոցուելու մասին տրուած հրամանաց հետեւանօք, անցեալ ԵՇ. գիշեր քաղաքն հանդարտ էր։ Կ'յուսացուի որ խռովութեանք չկրկնուին։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԿԱՅՍՐ Բոյլսդակի բացման առթիւ խօսած ճառին մէջ որուն արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ մասն հաղորդած էր արդէն հեռագիրն, ի մէջ այլոց սա խօսքերն բաւ. «Սա եւս կ'աւելցնեմ, իբր երկու տարի առաջ նոյն իսկ հոս երդում ըրի պահել ինչ որ երջանկայիշատակ Մեծն Վիլհէլմ ստեղծեց, և ամէն կողմ պաշտպանել կայսրութեան պատիւը։ Սրտի յուզմամբ ունկնդրեցիք և այս կերպով օժանդակիրն եղաք այս երդումին։ Ամենակարող Աստուծոյ առջեւ և Մեծ Կայսեր յիշատակին համար կ'խնդրեմ որ զիս ի վիճակի դնէք բռնելու այս երդումիս, և օգնէք ինձ պահպանելու օտար երկրաց մէջ կայսրութեան պատիւն, որուն համար չվարանեցայ վտանգի տակ դնել իմ միակ եղբայրս։»

ԲԵՐԼԻՆԻ ընդդիմադիր մամուլը կ'բողոքէ Դահաճառով պահանջուած նաւային նորանոր ծախքերուն դէմ, եւ դիտել կուտայ թէ Վիլհէլմ Ա.ի մահէն ի վեր Գերման Կայսրութեան պարտքն աւելցած է մէկ ու կէս միլիառ մարկ, գրեթէ բոլորովին զինուորական և նաւային ծախուց համար։

ՊԱՌԼԸՆ ԿԱՒԶԻ նոր դահլիճին մէջ Պատէնիի դահլիճէն երկու անդամք միայն կան. Պառոն Կալէչ իբր որ միանգամայն ներքին գործոց նախարարն է, եւ ազգային պաշտպանութեան նախարար (Աւստրիոյ բաժնին պատեր-բազմական նախարար) Վէլսէրզհէյմբ կոմս, որ հինգ տարիէ ի վեր այդ պաշտօնը կ'վարէ։ Նոր դահլիճին կ'անդամակցին զանազան պաշտօնատուներու նախարարական հինգ նախկին խորհրդականներ (միւսթէշարներ), որք չէզոք մարդ ճանչուած են։ Լէհ նախարար մը պիտի դրուի՝ խորհրդարանական մեծամասնութիւն մը կազմելու համար եղած բանակցութեանց լմննալէն ետքը։ Նոր դահլիճը, Խորհրդարանին ներկայացած, պիտի ջանայ համաձայնիլ գերման կուսակցութեան հետ Պառոն Կալէչ պահպանողական եւ հակահրէական կուսակցութեան կ'պատկանի։

ԿԻՐԱԿԻ օրեր Վիեննայի մէջ լրագիր չի հրատարակուիր։ Ուստի, Պատէնի կոմսը կառավարական թերթին մամուլը մէկ յաւելուածով իր հրաժարականը ծանոյց ժողովրդեան որպէս զի հանդարտի, եւ բաց աստի, հրաման տուաւ ոստիկանութեան որ բերնէ բերան ծաւալէ այս լուրը։ Կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ լուրն, եւ փափաքուած խաղաղութիւնն յառաջ բերաւ։ Գործաւորականք իրենց արգիլուած 10 ժողովները գումարեցին մայրաքաղաքին այլ եւ այլ կողմերն, եւ տարուած յաղթանակը գովաբանեցին։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԳՈՐԾԸ.— Բացարձակ լռութիւն կ'պահուի հրամանատար Էսդէրհազիի նամակներուն նկատմամբ եղած քննութեանց վրայ, բայց լրագիրներէ ոմանք տեղեկութիւններ կ'հրատարակեն այս մասին։ Այս տեղեկութեանց նայելով, Էսդէրհազի բոլորովին կ'ուրանայ թէ ինք գրած ըլլայ որ Ուհլան զինուոր ըլլալ կ'փափաքի Ֆրանսացիները ջարդելու համար։ Մանաւանդ որ այսպիսի բան մը անկարելի է որ գրէր 1882էն, քանի որ Ափրիկէի մէջ քաջապէս կատարեր էր զինուորի պարտականութիւնը։ Սակայն կ'երեւի թէ Էսդէրհազիի ուրացումներն օգուտ չեն ըրած, որովհետեւ ինչպէս հեռագիրը ծանոյց արդէն, Էսդէրհազի ստիպուած է զինուորական ատեանի մը առջեւ ելնել։

—Սուար վերջապէս անունը կ'յայտնէ այն անձին, որ խոստացած էր Մաթիէօ Տրէյֆիւսի՝ գործը լուծելու համար՝ առ հանգուցեալ գնդապետ Սանտէր ըրած դիմումն հաստատել։ Այդ անձ՝ Մ. Բէնօ՝ պատուաւոր վճիռն է եւ կ'ըսէ թէ չի կրնար մանրամասն տեղեկութիւններ տալ լրագրաց, քանի որ խնդիրն այլ եւս դատական թղթածրարին մէջ կ'գտնուի։ «Բայց, կ'յարէ, եթէ Մաթիէօ Տրէյֆիւս կը յուսայ գնդապետին մահուամբ ազատ մնալ պատիժէ, վկայք ողջ են բարեբախտաբար, որք պիտի յայտնեն ամբողջ ճշմարտութիւնը։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Բոյլսդակի անդամներէն Բրոֆ. Մարքուարտսէն անցեալ ԳՇ. յանկարծամահ եղաւ։ 71 տարեկան էր և Բոյլսդակի անդամ ազգ. Ժողովոյն հաստատութենէն ի վեր։ Պավիէրայի Երեսփ. Ժողովոյ ալ անդամակցած էր 1860էն մինչեւ 1893։ Բոյլսդակի ազգային — ազատական կուսակցութեան կարեւոր անդամներէն մին էր։ Բաց իրաւագէտ մ'էր։

ՍՊԱՆԻԱ.— Մատրիտէ կ'հեռագրեն թէ կառավարութիւնն այնչափ կարեւորութիւն չի տար այն չարժմանց զորս Քարլոսեանք կ'ուզեն յառաջ բերել գաւառաց մէջ, բարենորոգմանց խնդիրը չահագործելով։ Արդէն փորձեր են իրենց օգտին գործածել զօր. Վէյլէրի դժգոհութիւնը, բայց չեն յաջողեր։ Չի յուսացուիր որ Քուպայի բարենորոգմանց խնդիրն ալ օգուտ մը կ'արենան քաղել։ Տոն Քարլոսի հեռագիր մը ուղղեր են կացութիւնը պարզելով և խնդրելով որ որոշում մը տայ, բայց կառավարութիւնը վար դրեր է այդ հեռագիրը։ Քարլոսեանք սահմանադրութեան անցնելով ղրկեր են հեռագիրը։

—Պարսելոնայէ կ'գրեն թէ հանրապետական ակումբն հեռագրեր է ի Մատրիտ թէ Սպանիոյ բոլոր նահանգներն ալ Անդիլեան կղզիներու պէս համաձայն իրաւունքներ ունին ինքնօրէնութեան։ Վարչական ապակեդրոնացում կ'խնդրէ, որպէս զի նահանգները կարենան զարգացնել իրենց ներքին չահերը։

—Քարլոսեան երեսփոխաններու գումարման մը մէջ պատրաստուեցաւ յայտարարութիւն մը, զոր քարլոսեան մամուլը պիտի հրատարակէ։ Կառավարութիւնը խիստ հսկողութեան տակ առաւ Քարլոսեանց պետերը՝ նոյն իսկ երկրէն դուրս։ Կ'ըսուի թէ Տոն Քարլոս սեննկապետ մը ղրկեր է Վէյլէր զօրավարին, բայց այս վերջինը ցուրտ ընդունելութիւն ըրեր է անոր։

—Մատրիտի լրագիրք գոյոյթով կ'ծանուցանեն թէ Ֆիլիբպայէ (Մ. Նահանգք) նոր օգնութիւններ ղրկուած են ի Քուպա։

—Հավանայէ կ'հեռագրեն թէ սպառնացի զօր. Բանիօ հինգ զօրագունդ կ'պատրաստէ Մաքսիմօ Կոմէզ ապստամբապետն հալածելու։ Ապստամբք արեւելեան նահանգաց մէջ յարձակողականի սկսած են։ Քաղաքի մը վրայ յարձակեր են թնդանօթներով։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ Ի ՉԻՆ.— Քիաօ-Չէուի դէպքերն վրայ Գերմանիոյ ըրած պահանջումներուն մասին թէեւ տեղեկութիւն տուած էինք, սակայն Բիւզէր ըստ Խորագոյն լրոց, այսպէս կ'սահմանէ նոյն պահանջումները.—1.Շան-Դունկի մէջ երկու գերման միսիոնարաց սպանման իբրեւ հատուցում՝ մէկ միլիոն փր.։ 2.—Մայր եկեղեցի մը կառուցանելու արտօնութիւն։ 3.—Քիաօ-Չէուի գըրաւման ծախուց վճարում։ 4.—Շան-Դունկի կառավարչին ստորինանալը կութիւնը։ 5.—Մարդասպաններու եւ մեղսակից պաշտօնեաներու պատժուիլը։ 6.—Շանկ-Դունկի մէջ երկաթուղի մը չինելու մենաշնորհ։ 7.—Քիաօ-Չէուի գրաւումը Գերմանիոյ կողմէ՝ ածուխի մթերանոց մը հաստատելու։ Ինչպէս ծանուցինք, Չին մերժեց պատասխանել այս՝ պահանջմանց, մինչեւ որ Գերմանիա ետ քաշէ իր զօրքերը Քիաօ-Չէուէ, բայց տրամադիր է կատարելով գոհացում տալ կաթոլիկ կղերին։ Չի յուսացուիր որ Ռուսիա ո և է կերպով աջակցի Բեքինի կառավարութեան։ Մնաց որ այս վերջինն ալ չուզեր թշնամական ընթացքի մը տեղի տալ և դիւանագիտական ճամբով կ'ուզէ կարգադրել խնդիրը։

—Հայնրիխ իշխանն անցեալ ԲՇ. Բիլի գնաց, Չինու ջուրերը մեկնելէ առաջ հրաժեշտ տալու իր եղբօրորդի կայսերազուն իշխանաց։ Բիլի նաւային պալատ հրաժեշտի հացկերոյթ մը տուին իրեն, ըստ որում նաւաստորմին մէկ մասը ԴՇ. պիտի սկսէր ձմեռնային մարզանքներուն։

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Կառավարական ակմրոց մէջ կ'ըսուի որ եթէ կառավարութեան ներկայացուցած օրինագծին մէկ մասը մերժուի, Ռայխսդակը պիտի լուծուի։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ Ի ՉԻՆ.— Բէօլնիշէ Զայդունկ կ'իմանայ թէ Չինու կառավարութիւնն՝ երկար բանակցութիւններէ վերջ՝ Անգլիոյ թողեր է մաս մը հող Հոնկ-Քոնկի դիմաց։ Այս թողուած երկրին մէջ կ'գտնուի Դոլոյի նաւահանգիստը։ Բայց անգլ. աղբիւրներէ կ'հերքուի այս լուրը։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՀԱՅԵՍՏԱՆ.— Բեռլինապուրկէ կ'ծանուցուի թէ անցեալ ԲՇ. Զարն իր ներկայութեամբ ընդունեց է զՄ. Ադօ Ժոզէֆ՝ Հայէլաստանի Թագաւորին քարտուղարը։

ԿԻՆ-ՀԻՒՊԱՏՈՍ.— Հին աշխարհին մէջ մինչեւ Օր. Շովէն և այլք կ'աշխատին իրրեւ փաստաբան եւ այլն ընդունուելու, ահաւասիկ Նոր Աշխարհին մէջ գեղեցիկ սեռին ներկայացուցիչ մը՝ Օր. Էմմա Հարդայի պաշտօն կը յանձնուի առժամաբար Մ. Նահանգաց հիւպատոսի պաշտօն վարել Նոր Պրունովիքի մէջ, փոխանակ Մր. Ատոլֆ Կիյի որ տասնեհինգ օրուան արձակուրդ ստացած է։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Բեռլինապուրկէ կ'հեռագրուի թէ երկաթուղիներու Ֆրանսական Ընկերութիւնը մասնաւոր կառախումբեր կ'յատկացնէ ռուս վաճառականաց ի Ֆրանսա և ֆրանսացի վաճառականաց ի Ռուսիա ուղեւորութիւնը դիւրացնելու համար։ Որոշեալ գումարի մը փոխարէն Ընկերութիւնն ինք յանձն կ'առնու ճամբորդութեան բոլոր ծախքերն հոգալ։ Առաջին ուղեւորութիւնը պիտի կատարուի դեկտ. ի վերջերը։

ՍՈՒՏԱՆ.— Քիչնէր փաշա անցեալ կիր. հասաւ ի Մասուա 825 զինուորի և 25 սպայի ընկերակցութեամբ։ ԲՇ. մեկնեցաւ հոնկէ ի Սուէզ. զինուորք ալ դէպ ի Սաադի ուղեւորեցան։

ՈՐԴԵՍՊԱՆ ՄԱՅՐ ՄԸ.— Բեռլինապուրկի բժիշկներէն միոյն կինն, ամուսնոյն բացակայութեանը, փորձեց իր երեք զաւակաց կեանքին վերջ տալ ռէվոլվէրի հարուածներով։ Ռէվոլվէրը, զոր ամուսինը գրասեղանին դարակին մէջ կղպանքի տակ պահած էր, ձեռք անցուց, փականքը կոտրելով։ Տղոցմէ մին՝ 8 տարեկան աղջիկ մը՝ կրցաւ ապաստանիլ մօտակայ սենեակ մը։ Բայց 18 ամսուան տղեկ մը քունքին ընդունած գնտակի հարուածով մը անմիջապէս սպաննուեցաւ, ինչպէս նաեւ հրնգամեայ մանչ մ'ալ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ և կեանքը վտանգի մէջ է։ Այս հարուածներէն ետք կինն իր գլխուն ալ ռէվոլվէր մը պարպած ըլլալով, անոր կեանքն ալ վտանգի մէջ է։ Կ'ըսուի թէ յիմարութեան արգիւնք են եղեր խեղճ կնոջ այս ոճիրները։

ՄԵԾ ԳԻՒՏ ՅԱՄԵՐԻԿԱ

Նիւ Եորքէ ԳՇ.ի Լոնտոնի թերթերուն ուղղուած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Ամերիկեան բժիկներու (Հնդիկներու) երկրին մէջ երկաթուղիի շինութեան աշխատողներ այս օրերս երեւան հաներ են նախապատմական ժամանակի անհամար կմախքներ ։ Պատերազմիկներու գիակներու մեացորդն են անոնք, գանկերը ջախջախած, կամ նետերով ծակած։ Շուրջանակի թաղած էին գիակներն, ոտքերը շրջանակին ներսի կողմն ուղղուած, գլուխները դուրսի կողմն, և ամէն մէկուն թեւին տակ կերակուրի ամաններ դրուած։ Հնագէտ Բրոֆ. Ռուղէրս հետաքրքրուելով, 30 անգլ. արտավար տեղ փորել տուաւ, և բաւական եղած ցեղի մը պատերազմի դաշտն երեւան հանեց, ուր հարիւր հազար մարդկային ոսկորներ թաղուեր են չատ հին դարերու մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ 5 Դեկտ.—Ծերակոյտի Բ. Նախագահ Մ. Շեօրէ Քեստնէ որոշեց յառաջիկայ նստին հարցում մը ուղղել Ծերակոյտին։

—Զօր. Բէլլիէօ Ուր. իրիկուն իր քննութեանց արդիւնքը մատոյց Բարիզի կառավարիչ զօր. Սոսիէի։

—Տրէյֆիւս-Էսդէրհազիի գործին ծրագիր Զօր. Սոսիէ վճիռը տուաւ։ Որոշեց գնդապետ Էսդէրհազի զինուորական ատեանի առջեւ քաշել, եղծ եւ խարդախ նամակներու խնդրոյն համար։

—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ երէկ հարցաքննում մը եղաւ Տրէյֆիւսի գործին մասին, և պահանջուեցաւ այս խնդրոյն մէջ ճշմարտութիւնը չուտով երեւան հանել։ Պատերազմական նախարարը բեմ ելնելով յայտարարեց թէ զինուորական տեսակէտով արդարութիւնն ի գործ դրուած է. ծանուցանելէ ետք թէ Էսդէրհազի զինուորական ատեանի առջեւ պիտի քաշուի, պնդեց Տրէյֆիւսի յանցաւորութեան վրայ։ Երեսփոխաններէ ոմանց բուռն ընդդիմութիւններէն յետոյ, Երեսփ. Ժողովը 153ի դէմ 325 քուէով վստահութիւն յայտնեց կառավարութեան։

ՀՌՈՄ.—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ Ուր. վիճաբանութեան դրուեցաւ սպաներու եւ զինուորաց պաշտօնի բարձրացման մասին բարեփոխումներ ընելու նկատմամբ մատուցուած ծրագիրը։ Երեսփոխանք ոմանք բարեփոխումներ առաջարկեցին, բայց պատերազմական նախարարը չուզեց ընդունիլ։ Ժողովը դադրեցուց վիճաբանութիւնը։

—Կ'ըսուի թէ պատերազմական նախարար զօր. Բէլլու հրաժարեր է՝ Երեսփ. Ժողովոյ նիստին մէջ ծագած միջադէպին հետեւանօք. լրագիրք կ'ըսեն թէ ամբողջ դահլիճը պիտի հրաժարի։

—Վարչապետ Մ. տի Ռուտինի պիտի կազմէ նոր նախարարութիւնը։

ԲԵՐԼԻՆ.—Ճարոն ծանուցեր է Եւրոպայի իր դեսպաններուն թէ Ճարոնի կառավարութիւնը կ'քննէ ծայրագոյն Արեւելից մէջ Գերմաններու կողմէ Նաւահանգիստ մը գրաւելու խնդիրը։ Ճարոն ամէն բան ի գործ պիտի դնէ իր չահը պաշտպանելու համար։

խնդիրն որոշ չըլլալով, Գերմանիոյ դէմ բողոքած չէ. կառավարութիւնը կ'շարունակէ իր քննութիւնները։

ԼՈՆՏՈՆ.—Վերջին դէպքերու առթիւ 11րդ Կապոյտ Տետրակ մը հրատարակուեցաւ։

— Ամերիկեան կառավարութիւնն որոշեց որ Մ. Նահանգները գաղթողները կամ առեւտուրի համար գացողները պէտք է միակին ըլլան։ Բազմակինները բնաւ չեն կրնար Ամերիկա մտնել։ Ոստիկանք անմիջապէս երկրէն դուրս պիտի հանեն այդ կարգի անձերը։ (Իգդամ)

ՎԻԷՆՆԱ.— Ցանց Եօզէֆ կայսրն իր ներկայութեան ընդունեց Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարն ու վարչապետը, եւ Հունգարիոյ վարչապետը Մ. Պանֆի, երեքը միասին։

—Հունգարիոյ պատուիրակութիւնը միաձայնութեամբ քուէարկեց ելմտացոյցը։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Հնդիկ լեզուին ուսուցումը մտցուեցաւ Թուրքաստանի չըջանակին մէջ։ Այդ լեզուին խօսիլ կրցող սպաներ Հնդկաստան պիտի ղրկուին կատարելագործուելու։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Գալֆաեան Որբանոցի հիմնարկութեան տարեդարձին առթիւ, Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ, ուրկէ յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ հանգուցեալ Սրբուհի մայրապետին՝ այն Մեծ կնոջ՝ գերեզմանին վրայ։ ՇԲ. իրիկուն Ս. Պատրիարք Հայրն իր հետեւորդներով այցելեց Ս. Ներսիսեան վարժարանն, ուր ուղերձներ կարդացուեցան ուսանողաց կողմէ, գոհ մնալով Ն. Սրբազնութիւնը։ Առաւօտուն Ս. Պատարագին ներկայ կ'գտնուէին Հայ Բողոքականաց քարոզիչ Ասատուր պատուելի, և Ամերիկեան վարժարանի տեսչուհի Միս Կլիբրն։ Հոգեհանգստեան պահուն Ս. Պատրիարքը չնչեց հանգուցեալ Սրբուհի մայրապետին ըրած ջանքերն՝ այս հաստատութիւնն հիմնելու և յառաջ տանելու համար, եւ օրհնեց յիշատակն այն անզուգական կնոջ։ Մեկնելու պահուն նուէրներ ըրաւ թաղին աղքատներուն, ինչպէս նաեւ Ս. Ներսիսեան վարժարանի աշակերտաց և Գալֆաեան հաստատութեան սանուհեաց։

—Երուսաղէմէ կ'գրեն թէ Նոյ. 10ին, քաղաքին նորընտիր կառավարիչ Թէվֆիգ պէյի հրովարտակն հանդիսաւոր կերպով կարդացուեր է կառավարական ապարանքին մէջ։ Նոյն հանդէսին ի մէջ այլոց ներկայ գտնուեր է պաշտօնապէս՝ Երուսաղեմայ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը։

—Յառաջիկայ տարուան Իզմիրեանց կտակի Սահակ-Մեսրոպեան մրցանակաբաշխութեան համար 6 կտոր երկասիրութիւններ ղրկուած են, որոնց 3ն անտիպ։ Այս ձեռագիր աշխատասիրութիւններէ մէկն է՝ Ճանիկի և Սամսոնի Առաջն. Տեղապահ Կիւլէսէրեան Տ. Բաբգէն Ս. Վ.ի Իպրեմանքի ընթացաւարտ ըլլալու առթիւ պատրաստած Եղիշէի ուսումնասիրութիւնը քննական ոճով։

—Թօփհանէի նպաստամատոյց Յանձնաժողովէն ղրկուած 2200 ոսկիէն բաժին հանուած է նաեւ հետեւեալ քաղաքներուն։ Մշոյ համար 130 ոսկի՝ Աղթամարայ՝ 50, Լիմ եւ Կտուցի՝ 30՝ Սղերդի՝ 50, Մալաթիոյ 50, Քեմախի՝ 25, Երզնկայի՝ 25, Քղիի՝ 25, Կինճի՝ 25, Ակնայ՝ 25, Իբնկեանի՝ 25, Եգրադիոյ՝ 50, Կիւրինի՝ 50, Տիվրիկի՝ 50, Մանճըլըխի՝ 50, Խարբերդի՝ 45 եւ Զնքուշի 25 ոսկի։

—Արմաշի վանուց մէջ նոր բացուած Մանկանոցին վերատեսուչ կարգուած է նորընծայ Տ. Տիրայր Աբեղայ։

—Արաբկիրէ առաջն. տեղապահ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ. Սէրոբեան Հոկտ. 31ին Մալաթիա գացեր է Խարբերդի կուսակալին հետ տեսնուելու համար, որ այդ միջոցին քննական պտոյտի առթիւ Մալաթիա կ'գտնուէր։ Նոյեմբեր 1ին՝ այցելութիւն տալով կուսակալին, իր պաշտօնին վերաբերեալ պաշտօնաթղթերն ու յանձնարարագրերը մատուցեր է։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ—ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ

Տ. Մ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ, վկայեալ կայսերական վարժարանէ, փոխադրած է գրասենեակը Ղալաթիա Չէչէեան խան, ուր կ'ստանձնէ մասնաւորաբար հող-գործի, Նիզամիէի, օտար հիւպատոսարանաց առջեւ կարգադրութիւնք դատեր. կ'խմբագրէ ու կը թարգմանէ զանազան լեզուներով ամէն տեսակ գրութիւններ։ 5—4

—Ամուսնալուծման վրայ մեր խոստացած Խմբագրականը՝ վաղուան Թուով։

—Գուրուչէշմէի նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ հինգ անդամներէն երկուքն հրաժարած ըլլալով, Քաղ. Ժողովն որոշեց իր վերջին նստին մէջ, որ մնացեալ երեք անդամք բաւական սեպուին և շարունակեն իրենց պաշտօնը։

—Կէտիկ Փաշայի առժամեայ Թաղ. Խորհրդոյ ցուցակին վրայ ՇԲ. օրը Պատրիարքարանի մէջ արձագրութիւններ ըլլալով, հետեւեալ կերպով կազմուեցաւ նորընտիր Առժամեան.— Կարապետ Մագուլեան, Մինաս Բէչէճեան, Դաւիթ Տէր Մովսէսեան, Պետրոս Թինքըրեան եւ Յակոբ Պարտիզպանեան էֆ.ք։

—Բէրայի առժամեայ Թաղ. Խորհրդոյ երեք անդամներէն՝ մին է Տիրան էֆ. Կիւմիւշկէրտան։

—Տփղիսէ կ'գրեն հետեւեալը.— «Այս օրերս Ներսիսեան դպրոցն ստացաւ մի փոքրիկ նուիրաբերութիւն, որ մեզ յիշեցնում է Աւետարանի լուման։ Այդ դէպքը ցոյց է տալիս թէ հայ կինն իւր նահապետական ազէտ վիճակի մէջ դեռ պահպանել է իւր ամենամեծ և սրբազան բարոյականն, իւր հասարակական բնածին և անկեղծ զգացմունքը։ Կիւրակէ օր հողին յանձնուած այրի Թագուհի Սունդուկեան կտակեց Ներսիսեան դպրոցին 500 ռուբլի, իւր խնայած գումարն որ պահուած էր Թիֆլիսի առեւտրական բանկում։ Այրի Թագուհին բուն Թիֆլիզցիներին լաւ յայտնի, հանգուցեալ Յակովբ Սունդուկեանի (Կակօ անուանուած) կինն էր, որ իւր ամուսնու մահից յետոյ մնալով զուրկ որ և է ապրուստից, պահպանում էր իւր գոյութիւնն իւր ամուսնու մօտիկ ազգականների օժանդակութեամբ։ Հանգուցեալի ամենամօտ ծանօթները վկայում են որ նա վարում էր ամենաչարքաշ կեանք, ոչ ոքի ծանրութիւն չպատճառելով և իւր ստացած չնչին օգնութիւնից յետ էր ձգում (կ'խնայէր, մի կողմ կ'դնէր) կոպէկներ, ասելով թէ «ես դէպի մահն եմ գնում, թող այս աւելորդը միայն բարեգործութեան համար»։ Վկայում են որ հանգուցեալն օրերով չարունակ բաւականանում էր չոր հացով, չփոխելով իւր հոգու զուարթութիւնը։»

ԳՈՒՍԱՍՈՅԹԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԸՆԹԱՑՔ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Գ. ԳՈՐԾ Ն. ՏԻՒԶԷՆՃԵԱՆԻ

Կրկնատումարն
ԱՌԲ տարով

Նոր մէթոտ հեղինակին
Ուսանելի առանց դասատուի

Առեւտրով զբաղողներու համար

Տիւզէնճեան էֆ.ի այս երրորդ գործին, որ կրկնատումարի սկզբունքը կ'ուսանդէ 8 դասի բաժնելով, ո՛ր աստիճան խնամքով և ո՛րքան դիւրըմբռնելի եղանակով պատրաստուած ըլլալուն համոզուելու համար, բաւական է աչքէ անցընել գրքին Թիւ 10 և 41 էջերը միայն։ 6—2

[illegible]

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Մաքսային Խորհրդոյ անդամ անուանեցաւ վիճակագրութեանց ջնջեալ յանձնաժողովոյ անդամ Մեհմէտ Շեվգը պէյ։

—Բաղիի օսմ. փոխ հիւպատոս անուանեցաւ Եանեայի կուսակալութեան Թարգման Ակեահ պէյ։ Օտեսայի օսմ. փոխ-հիւպատոս եւ քարտուղար անուանեցաւ Մալթայի օսմ. հիւպատոսարանին քարտուղար Ֆաիգ պէյ։

—Իմդիազ պատուանշան տրուեցաւ կայսերական իշխան Բարձր. Շեվքէթ էֆ.ի, Սելիմ էֆ.ի, Թէվֆիգ էֆ.ի, Ապտիւլգատէր էֆ.ի, Ահմէտ էֆ.ի, և Պիւրհանէտտին էֆ.ի։

—Ա. կարգի Մէճիտիյէ՝ Սուրիական Տրիպոլսոյ կառավարիչ Պէտրի փաշայի։ Բ. կարգի Օսմանիյէ՝ անձնապահ զօրաբանակին հեծելազօրաց կիսաբաժնին հրամանատար Ահմէտ Սըտգը փաշայի եւ Սպարապետի Դրան առողջապահական Բ. ճիւղին տնօրէնի օգնական գնդ. Գաբրիէլ պէյի։ Գ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Ֆիկասոյի եւ Կոլուայի խմբագիրներէն Մ. Քրիստոֆիտէսի։

Մ. ՔԱՆՊՈՆ, Կ. Պոլսոյ Փրանս. դեսպանը, Դչ. մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

Գ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ (Մանասդըր) զինուորական զանազան կէտերը քննելու համար սպաներ յատկացուեցան։

ՀԱՅԵՐՆ Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ. — Նիւ Եորք Հէրըլտի կողմէ ղրկուած Մր. Հօբուորդ, որուն նամակն անցեալ օր հրատարակուեցաւ, այս անգամ Էրզրումէ հեռագիր մը ուղղեր է նոյն լրագրոյն։ Աւասիկ այդ հեռագիրը զոր հրատարակած են Թուրք լրագիրները.—«ԷՐԶՐՈՒՄ, 29 Նոյեմ.—Մինչեւ Էրզրում ճամբան շատ դժուարութիւն քաշեցինք։ Այս ուղեւորութիւն մեզի շատ յոգնեցուց եւ ուժասպառ ըրաւ, այս պատճառաւ մեր մարդերէ մէկ քանին հիւանդացան։ Նիւ-Եորք Հէրըլտի Թղթակիցը թէեւ չափէն աւելի յոգնած, սակայն կատարելապէս առողջ են։ Ուղեւորութիւնը կատարեցինք երբեմն ձիով, երբեմն կառքով, երբեմն քալելով եւ պահ մ'ալ հետիոտն։ Բոլ լերան եւ Զիկանայի սոսկալի ու վտանգաւոր կիրճերէն անցանք. մէկ օր առաջ բեռ կրող 12 ուղտ անդունդն ի վար գլորեր են։ Թէեւ մենք անվնաս անցանք, սակայն սառնմնուս մաղ միջ։ Հոս գրելիք շատ բաներ կան։ Կ'տեսնեմ թէ հոս հայկական չփոթութեանց խնդրութեան վրայ բաւական ապացոյցներ կան։» Սապահի հրատարակած թարգմանութեան մէջ սա տողերն ալ կան.—«Հոս, խռովարկութիւն կատարուելու միջոցին կարգ մը հայ անարժիրներու քովէն շատ մը փառաւոր նիւթեր գտնուեցան։»

ՍԸՐ ՀԱՄԻԼԴԸՆ ԼԱՆԿ, Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէնն, Ուր. Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Ն. Վեհափառութիւն գոհունակութիւն յայտնեց թէ Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէնի պաշտօնը վարածանօթ անձնաւորութեան մը յանձնուած է։

—Ղալաթիոյ Սակարանին Վարչութիւնն Ուր. խմբովին ներկայացաւ Սըր Համիլդըն Լանկի և ուղերձ մը տուաւ ուրախութիւն յայտնելով անոր ընտրութեան համար. «վի Սակարանին կացութիւնը մանաւանդ Օսմ. Պանքային կախում ունի. կ'յուսանք թէ ձեր ժամանումն ի Կ. Պոլիս, յառաջ բերէ, չնորհիւ Ձեր եռանդուն գործունէութեան և ջանքերուն, բարեփոխումը թէ՛ ելմտական և թէ բարոյական տեսակէտով ցաւալի վիճակի մը որուն վրայ Ձեր նախորդին ուշադրութիւնը պէտք եղածին չափ հրաւիրուած չէր։» Սըր Համիլդըն Լանկ սիրալիր ընդունելութիւն ըրաւ Սակարանին Վարչութեան և խոստացաւ հոգ տանիլ Սակարանի գործերուն։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ. — Մալիւմադի մէջ կ'կարդանք թէ Վեհ. Սուլթանն հրամայեր է իր բարձր նախագահութեամբ և Թնդանօթարանի վերատեսչին դերնախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմել, որուն պաշտօնն ըլլայ՝ օտար երկիրներէ օսմ. երկիրները գաղթողներու ամէն կերպով հանգստութեանն ու բնակութիւն հաստատելուն խնամք տանիլ, Կայս. Նահանգաց մէջ գաղթականաց բնակութիւնը կատարել այն քարտէսներու և ծրագրերու համաձայն զորս կ'պատրաստէ՝ պարապ գետին գտնելու համար ղրկուած յանձնաժողովը։

ՊԱՍՐԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Մալիւմադ կ'հերքէ Տէյլի Դէլէկրաֆի այն լուր թէ Պասրայի նահանգին մէջ չփոթութիւնք ծագած ըլլան։

ՍԱԼՄԱՍԴԻ և Խոյի օսմ. հիւպատոս Մեհմէտ Ալի պէյ, որ քննութիւններ կատարելու համար Կեավարի սահմանագլուխը գացած էր, պաշտօնն աւարտելով Խոյ դարձեր է։

ՍՊԱՆԻՈՅ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Կայս. կառավարութիւնն հաւանեցաւ Կ. Պոլսոյ սպանիական նոր դեսպանին անուանման։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութեան օգնական Քրոլ էֆ.ի պայմանագրութիւնն աւարտած ըլլալով, այսօր կ'մեկնի մայրաքաղաքէս։

ՇՐՋՈՒՆ ԴՐԱՄԱՑԱՌՔ.— Պետական Խորհուրդը կ'խորհրդակցի որոշում մը տալու թէ ի'նչ գործողութիւն կատարելու է այն օտարահպատակաց նկատմամբ որք շրջուն գրավաճառութիւն կ'ընեն։

ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱ, Պետական Խորհրդոյ նախագահն, որ հիւանդ էր, կատարելապէս ապաքինած ըլլալով, ՇԲ. օրը Բ. Դուռը գնաց։

ՃԷՄԱԼ ՊԷՅ, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան Մէքթուպճին, ՇԲ. գիշեր մեռաւ։

ՑՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքն անցեալ օր այցելութիւն տուաւ եւ ողջերթ մաղթեց Սերպիոյ վարչապետ Մ. Վլատան Եորկէվիչի որ այսօր կ'մեկնի մայրաքաղաքէս։

Մ. ՐԱՄՊԵՐ, Օսմ. Պանքային նոր ընտիր Բ. տնօրէնը ՇԲ. մայրաքաղաքս եկաւ։

ԱՐՄՏԵԱՑ փոխադրութիւնը դիւրացնելու և վաճառականաց բողոքները քննելու համար Էնկիւրիի մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որուն անդամներն են Աթթար Պաշըզատէ Էմին էֆ., Կիւլպէնկեան Յովհաննէս էֆ. և Գասապեան Յովհաննէս էֆ.։

ՍԱՄՈՍ կղզւոյն համար 500 ոսկիի նիքելէ հինգ փարանոցներ պիտի կտրուին։

ԽԱՀՈՒԷ ԵՒ ԹՈՒՋ.— Եւրոպայի մէջ խահուէի գինը քիչ մը բարձրացաւ և թուջն ինկաւ։

ԱՏԱՆԱՅԻ Էսկի Աթ Բազարը թաղին մէջ Գարա Եուսուֆօղլու Բասդաքի աղայի բամպակի գործարանին կաթսան անցեալները պայթելով մեքենավար հայազգի Դաւիթ և Մէհմէտ Ալի ու Քիրեաքօ անուն գործաւորք վիրաւորուեր են։ Դաւիթ ծանր վիճակի մէջ է իսկ միւսները մեռեր են։

ՀՐԴԵՀ.—ՇԲ.օրը ժամ 8½ին հրդեհ ծագեցաւ Գատըգիւղի Օսման Աղա թաղը։ Փայտաշէն տուն մը մասամբ այրեցաւ։

ԿԵՂԾ ՊԱՆՔՏՈՄՍԵՐ.— Կ. Պոլսոյ պէլճիական դեսպանատունը զեկոյցով մը կ'ծանուցանէ թէ այս միջոցիս Մարսիլիայի, Բէչիթայի եւ Դիրէսդէի մէջ Պելճիոյ ազգ. պանքային հարիւր Փր.նոց պանքատոմսերու կեղծերը չըջաբերութեան հանուած են։ Դիւրին է զայնս ճանչնալ, զի ասոնք երկու թերթէ չինուած են մին միւսին փակցուած։ Բաւական է մէկ անկիւնը մէկ քանի երկվայրկեան ջուրի մէջ թողուլ՝ անմիջապէս երկու թերթերն իրարմէ կ'բաժնուին։ Շօշափմամբ ալ կարելի է հաստատել թուղթին անսովոր թանձրութենէն։ Պանքատոմսին Ա. երեսը թուխ գոյն մը կ'տարածուի ամբողջ այն մասին վրայ որուն միւս կողմը կ'գտնուի պատկերը։ Այս գոյն իսկական տոմսակներու գոյնէն աւելի մութ է։ Հարիւր թիւը կրող թուանշանաց ստուերները կազմող գիծերը շատ կոշտ կերպով տպագրուած են ինչպէս նաեւ փորագրութեան ամբողջութիւնը։ Ծարգ ճանչցուած բոլոր կեղծ պանքատոմսերը 23 յունուար 1897 թուականը կ'կրեն. գրամաննգը կրնար այդ թուականը փոխել։ Իւրաքանչիւր տոմսակի ճանչման նշանները կ'տարբերին. շատ գէշ նկարուած են եւ թուանշանները մէկ կարգի վրայ չեն։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՅՈՎՍԷՓ Թ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ որ հանրածանօթ է իր փորձառութեամբ, պատրաստ է իրեն դիմող յաճախորդներն, և մասնաւորապէս Կէտիք Փաշացիներն և Գումգաբուցիները գոհացնել դիւրամատչելի պայմաններով։ Բաց ի ԽՇ. և կիրակի օրերէ, փափաքողք ամէն օր կրնան դիմել ձրիապէս խորհրդակցելու իրենց ակռայի հիւանդութեան և դարմանումի մասին։ Դիմել Կէտիք Փաշա Էսիր Քեմալ փողոց թիւ 15, ժամ 4էն 10 (Ը. Թ.)։ ԽՇ. օրեր կէս օրէ վերջ աղքատները ձրի կ'խնամուին, ակռաներ քաշուելով և ընաեր դարմանուելով։ 8—5

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ. — Բերա, Եէնի Չարշը Թաղին Թօմթօմ փողոցը, 10 թիւ քարուկիր նոր տունն, որ եօթը սենեակ եւ պարտէզ ու ուրիշ պէտք եղած տեղեր ունի, վարձու պիտի տրուի։ Յիշեալ տունը վարձելու համար պէտք է դիմել Զուգուր-ճուման, սաքանտրու քէհեա Մուսթաֆա աղային։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ.—Մայրաքաղաքիս բոլոր արուարձաններու բնակչաց դիւրութիւն մ'ընծայելու համար, Ասատն էֆ. Գոլոլեան իր դեղարանը փոխադրած է այժմ Ղալաթիա, Կամուրջին գլուխը Խալիլ փաշա փողոց թիւ 11։ Այս դեղարան միշտ առաջնութիւն ստացած է դեղերու թարմութեամբ, դիւրագնութեամբ, եւ մանաւանդ արագ եւ խիստ ուշադրութեամբ պատրաստուելու հանգամանքովը։ Ամէն չաբաթ կանոնաւորապէս կ'սամնայ Եւրոպայէ թարմ դեղեր։ Ամէն օր մասնագէտ բժիշկներ կ'գտնուին դեղարանը։ Արքունի բժշկական վարժարանին ուսուցիչ վիրաբոյժ Տքդ. Նուրէտտին պէյ՝ բացի Ուր. եւ կիրակիէ, ամէն օր ժամ 10½—11½, Կայս. Պալատան բժիշկ Տքդ. Մասուէլ պէյ Իւթիւճեան ամէն օր ժամ 7—9, Տքդ. Ռափայէլեան էֆ. բացի կիրակիէ ամէն օր ժամ 5—7, Տքդ. Գարագոշ էֆ. ամէն օր մինչեւ կէս օր, Գերմանացի Բրոֆ. Տքդ. Քրիստոֆ՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ կ'գտնուին, եւ Տքդ. Թէրզեան էֆ. ամէն ԲՇ. ԵՇ. եւ ՇԲ. կէս օրէ վերջ կ'դարմանէ կուրծքի հիւանդութիւնները։ 15—2

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԹ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 94 Մլ.	Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 135 Մլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հատուցած վնասք	» 90 »
Հատուցած վնասք	» 215 »	Ապահովագրեալ գումարք	» 246 »

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԵՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Քարաքէօյ Եէնի Խան Ա. յարկ.

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 5 Դեկտ.— Մ. Տիւբիւի որ Տրէյֆիւսի դատին ժամանակ վարչապետ էր, այսօր կ'հաստատէ Տրէյֆիւսի յանցաւորութիւնը։— Երեսփոխան Մ. Ռէնաք իր վկաները ղրկեց Մ. Միլլէրանի՝ բացատրութիւն պահանջելու անկէ, Տրէյֆիւսի դատին առթիւ ՇԲ. Երեսփ. Ժողովոյ մէջ խօսած ճառին մէջ արտասանած նախատալից խօսքերուն համար։ Մենամարտ մը մօտալուտ է։

ՄԱՏՐԻՏ.— Հավանայէ կ'հեռագրուի թէ ապստամբք յաղթուած են Մանկանիլլոյի մէջ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերման նոր զրահաւոր մ'՝ Բրէնց Ֆրէտրիխ Քարլ՝ ծովը պիտի իջնուցուի Տանցիկի մէջ, ընդ նախագահութեամբ գեր-ծովակալ Պաչի, որ յատկապէս ղրկուած է Վիլհէլմ կայսեր կողմէ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՇԲ. իրիկուան դէմ քանի մը գնումներ ըլլալով, Քոնս.ը 24 ղրշ. 7 փրյ. ելաւ եւ Երկթղ. 112 Ֆր։

—ՇԲ. իրիկուն Բարիզի Սակարանը գոցուեր է Քոնս.ը 22 ղրշ. 15 սնդ. եւ Երկթղ. 113 Ֆր. մնալով, որ փոքր բարձրացում մը ըսել է։ Իսկ Լոնտոնի Սակարանը գոցուեր է՝ նոյն մնալով առջի աւուր գնոյն հետ, այսինքն 21 ղրշ. 87 սնդ.։

—Այս առաւօտ Ղալաթիոյ Սակարանը բացուեցաւ՝ Քոնս.ը 24 ղրշ. 10 փր. եւ Երկաթղ.ն 112.25 Ֆր։

—Այսօր, չատերու գաղափարը վէրի է, եւ գիներն ամուր կ'բռնուին Սակարանին մէջ։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 07
Ամէնէն բարձր գին	»	24 07½
Ամէնէն վար գին	»	24 04½
Ռումէլիի երկաթ. գծ.	Ֆր.	112 25
Ամէնէն բարձր գին		112 25
Ամէնէն վար գին		111 87

ԲԱՑՈՒՄ 24 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 09
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	112 50
Օսմանիյէ	»	— —
Մէճիտ	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	14 20
Քաէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 01
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 04
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 03
Թրամուէյ բաժնեթ.		700 —
» Ժուրնալ		250 —
Թրամուէյ պարտամթ.	Ֆր.	497 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	327 —
Բարաթ Կ. Պոլսոյ	»	460 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ու. թ օրուան	Օ. Ո.	2 12½
» մէկ ամսուան	» »	— —
Ռում. երկ. ու. թ օրուան	» »	— —
» » մէկ ամսուան	» »	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 08
Անգլիական ոսկի	»	109 33
Թօլ իմբէրիալ	»	89 30
Քրիմէց	»	51 10
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 39
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 ⅛
Փարիզ 3 »	Ֆր.	23 03¾
Ֆիէրին մանտա	»	10 92½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Դեկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	66 —
» » » Բ.	»	42 37
» » » Դ.	»	24 50
Դ.) բաց.	»	21 87
) գոց.	»	21 87
Փոխառութիւն Գատադա	»	83 50
» Օսմ. 3½ %	»	97 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 25
Այտընի երկաթուղի	»	15 25
Եգիպտական Միացեալ	»	106 25
Անգլ. քօնսօլիտէ	Գ. Կ.	113 —
Հելլենական 5 %	»	33 50
Մօնոփոլ հելլենական 4 %	»	35 50
Ռանթ » 4 %	»	26 50
Գոնվ. փոխառ. 6 % 1888	}	96 —
» նոր » 6 % 1892	}	95 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 37½
Դրամապեղջ	»	3 —

ՎԻԷՆՆԱ, 4 Դեկտ.

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիբր.	47 72
» Լոնտոնի վրայ	»	120 25
Ռումէլիի երկաթուղի	»	61 60
Օսմ. Ռէժի	»	152 50

ԲԱՐԻԶ, 4 Դեկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	ղրշ.	22 15
) գոց.	»	22 15
» » » Բ.	»	43 50
» » » Գ.	»	— —
Օսմանիէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	113 —
Օսմ. Ռէժի	»	326 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	585 50
Ֆ. անս. Ռանթ 3 %	»	104 —
Քաէտի Լիօնէ	»	793 —
Պանք տը Բարի	»	873 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3275 —
Իտալական Ռանթ	»	96 85
Սպանիական արտաքին	»	61 21
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25 235
Դրամապեղջ	»	62 —

ՊԵՐԼԻՆ, 4 Դեկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	94 90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	114 70
Անատ. երկ. պարտամթղթ.	»	92 60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 210

ՏՔԴ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ գաղղ. ծննդաբերական և մորթային հիւանդութեանց.—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միբաթ փողոց թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 20—30

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսայի Շահանէնին պիր սէնէլիք խարճինէ լազըմ օլան գահվէնին վէ եաղամբը նաղ պուրինէսինին միւնագասասը պաշլանըլըպը կիւլ Ինկէից բրինճինին ասխի մահը հալ բուտինին 22ինճի ճումա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիաի վիրիլէճէյինտէն թալիպ օլանլարըն Խազինէյի միւչարիւլէհահա միւրաճաաթ իյլէմլէրի իլան օլունուր։
19 Թէշրինը սանի 313 3—3

ՎԻԳԴՈՐ ԴԻՐԻՆԿ ԵՒ ԵՂԲ.

ԲԵՐԱ, Ն° 505—511 ԲԵՐԱ

50 % ԶԵՂՉ

Վիգդոր Դիրինկ և Եղբարց Բերայի մասնաճիւղն այսօրուընէ 1/13 Հոկտ. 97 ԴՇ. սկսեալ կանանց և աղջկանց զգեստեղինաց տարեկան վաճառումը կ'սկսի։ Վերջին նորաձեւութեանց հագուստ և ընտիր կտաւներէ պատրաստուած փոքր և մեծ մանթօներ, քաշմիրէ եւ բըլիւշէ ժաքէթներ, բէլըրին, կտաւէ, մետաքսէ և բէլիւշէ պոլէրօ տեսակներ ու կանանց և աղջկանց համար պատրաստ հագուստներ։ Ընթերցողներու կ'յանձնարարուի այցելել այս մեծ վաճառատան Բերայի ճիւղին և օգտուիլ առիթէն։ 25—19

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՐՄՏԻՔ. — Ցորեն. — Վերջացող շաբթուան ժամանեցին 48,500 քիլէ ցորեն կակուղ որուն 1500ը Քիւսթէնճէէ, 42,000ը զանազան տեսակ Անատոլուէ. Ծախուեցաւ 43,500 քիլէ Ռումէլիի եւ Անատոլուի կարծր ցորեններ, ... ծախուեցաւ 10,000 Անատոլու եւ Ռումէլի ... համար օխան 40-41 փարայէն։ ... — Հրապարակին ... է. վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ գործ ... Անատոլուի տեսակէն 1300 թոնօ ծախուեցաւ 27-35 փրանքէն Իզմիրի մէջ կ'արժէ քիլէն 11-19 ղշ., ըստ տեսակին։ Վարսակ. — Խնդրանք կայ, վաճառում չկայ։ Մարսիլիոյ մէջ Պոնտոսեանի եւ Ռոստովի գինն է 16.25։

Սիսեռ. — 700 պարկ Պալըքէսիր ծախուեցաւ օխան 39-41 փր.էն։ Իզմիրի մէջ կ'արժէ 50-74 փր։ Սուսամ. — Հրապարակն հանդարտ է. 2500 պարկ ծախուեցաւ օխան 74-80 փր.էն։ Իզմիրի մէջ քիչ ... վերջին ... Գնոց վրայ անկում եղաւ. ... քիչ մը գործ եղաւ 75-76 փարայէն. ... կ'արժէ 78-79 եւ ... 80-81։ Մարսիլիոյ մէջ 13.25-14։ Լոբի. — 1200 պարկ ծախուեցաւ. գիները ... Սեւ ծովու տեսակ 95—112 դրշ. ... 190 եւ Դանուբ ու Ռումէլի 106։ Թուղթ. — 1200 պարկ ծախուեցաւ. խնդրանք չկայ։ Մարսիլիոյ մէջ ... գինն է 18։ Իզմիրի մէջ մեկ ... գործեր եղան 28 փարայէն։ ... կ'արժէ օխան 18-18½ փարա. խնդրանք չկայ. 50,000 օխա ծախուեցաւ Իզմիրի մէջ փոքր գործեր եղան 48-52 փր.էն։

ԱՓԻՐ. — Վերջացող շաբթուան ժամանեցին ու ծախուեցան 8650 պարկ, որոնց 3300ն Օտեսա 97-110 ղրշ.էն պարկը, 3800 Սամսոն 77-84էն, 550 Մոսուլէն եւ 1100 Վառնա 97էն։

ԳԱՐԹԱՖԻԼ. — Շուրա. — Ժամանեցին 6000 պարկ ... 1800 ... 6000 ... ծախուեցաւ 86-87 ղր.էն 1800 ... 76էն ... — Ժամանեցին 4000 պարկ ծախուեցան 4000. Հրապարակը ... է։ Կ'արժէ պարկը 5-6½ ... 180 պարկ ... եւ 300 ... ժամանեցին, որք ծախուեցան առաջինն 108ղրշ.էն եւ երկրորդն 78-80 ղրշ.էն։ ... վրայ ... եղաւ օխան 11 ղրշ.էն։ ... — 1000 ... ծախուեցաւ ... 42½-43 ղրշ.էն ... գինն է ... 45 ղր. եւ ... 33¼ ղրշ.։ ... 22½ ղրշ. ... 100 ղրշ.էն։

ԱԼՅՈՒՐ. — Երեւը. — 100 թոնօ ... Շատ գործ չեղաւ։ Մեծ ... վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼԻՒՐ. — Ժամանեցին ու ծախուեցան 60 ... 30 ... 39-41 եւ 41½ ...

ԽԱՂՈՂ. — ... գինն է 16-20 ... , Նոյեմբեր 16.6—17.6 եւ Երեւանի 13.6։

ՄԱՆՖԱՏՈՒՐԱ. — Հրապարակին վրայ գործերն սկսան, զի Անատոլուի համար բամպակ... գնողներ կան. ... Մանածի ... վրայ քիչ գործ եղաւ։

ԱՐՏԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Թիֆթիք. — 300 հակ ... ծախուեցաւ օխան 19½—20½ ղրշ.էն։ Հրապարակի վրայ ... կայ, եւ ... հակառակ էին։ ... — ... չեղաւ, որովհետեւ պատրաստ ապրանք չկար։ Իզմիրի մէջ գիները հաստատուն են՝ 215—220 ղրշ. ։ ... ժամանեցին 3000 Ատանա։ Մախութեան 6000 Ատանա 4—4.12½ ղրուշէն ։ Իզմիրի մէջ գործ չկայ։ Հին էքսպրա ... կ'արժէ 265 եւ Նոր Ատանա 220։ Նոր ... Նոյեմբ.ին յանձնելի՝ 265։ ... — Ծախուեցաւ գործ ... քսի (կուճ) գինն է 41½—43 փր. Սմիռնի 40-43 եւ ... 48 եւ ... 46 փր։ ... — ... վաճառում չեղաւ։ ... — ... վաճառուեցաւ՝ եղաւ։ Իզմիրի մէջ քիչ գործ կայ գիները բարձրացած են. կ'արժէ 68—74։ ... — 40 պարկ ... ծախուեցաւ օխան 21—27 ղր.էն եւ 20 ... գինն 14-15½ ղրշ.էն օխան։ ... — Օխան 60-200 ղշ։ ... — Օխան 12½—15½ ղրուշ։ ... — 19-19½ ղրուշ։ ... — կ'արժէ օխան 1.37½—3 ղրուշ։ ... — Օխան 5-5½ ղրուշ։ ... — 6-14 ղշ։ ... — Օխան 48-55 փր։ ... — ... 63-70 ղրշ։ ... — ... 30-60 ղրշ։ ... — Գործ չեղաւ ։ ... — 5-5½ ղրշ։ ... — Օխան 20 փր.էն 4½ ղրշ։ ... — 1½-3¼ ղրշ. օխան։ ... — Օխան 22-45 ղրշ։

(Առեւտր. ... Նոյ. 22/4 Դեկ.)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Ա. Եւրոպայի ... Յակոբ Մաղաքեան՝ ... Նէապոլի, ... — Բ. ... Նէապոլի ... ընկերութեանց ... — Գ. ... Մաղաքեան ... — Դ. Այդ ընկերութեան ... Նէապոլ. — Ե. Ամեն ... համար գրել հետեւեալ հասցէին։

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՎԵՑ (36) դրուշ կանխիկ վճարումով, Բիւզանդիոնն ձմեռ ամիս չարունակ (78 թիւ մէկտ) բաժանորդներու պիտի յանձնուի կանոնաւորապէս, Բերայի եւ Պոլսոյ ո՛ և է կողմը, ... Պոլսոյ համար, եռամսեայ 36 դրշ. որոշեցինք, լսած ըլլալով որ շատ ընթերցասէրներ կ'փափաքին բաժանորդ գրուիլ բայց 6ամսեայ 70 դրշ. կանխիկ չեն ուզեր վճարել, եւ եռամսեայ 40 դրշ.ն ալ սուղ կ'գտնեն 78 թիւի համար։ Կ'յուսանք որ այս նոր կարգադրութիւն կատարեալ գոհացում կուտայ անոնց։ Իսկ գաւառաց համար, լրագրատան ծախքին պատճառաւ, անփոփոխ կ'պահենք 40 դրշ.ը։

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ վարժարանի ... 3, ... մնչեւ 12 ... գնել փափաքողք պէտք է դիմեն ... Թաղականն ...

(...)

Ղալաթիա, 17 Նոյմ. 97. 6—4

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ. — Սոորին ցոյց կ'տրուի թէ անձինք Երզնի մէջ ինչ դասագրքեր գործածելու է հայ լեզուի համար, ըստ կազմական կանոնագրի եւ կրթական նոր ծրագրի։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՎԱՅՐԵՐ	ՏՂԱՅՈՑ ՎԱՅՐԵՐ
Ա. ՇՐՋԱՆ	Ա. ՇՐՋԱՆ
Այբբեն. Ս. Դաւթ. ի Փնջակ	Այբբենարան Փնջակ
Բ. ՇՐՋԱՆ	Բ. ՇՐՋԱՆ
Ընթերցր. Հայ լեզ. Նուէր Հայ մանկութ.	Այ Վրժ. Մանկանց Ընթեր. եւ Նուէր
Գ. ՇՐՋԱՆ	Գ. ՇՐՋԱՆ
Գ. Վարժ. Մանկանց Փունջ Հնաքաղութ. Տարր. Քերականութ.	Բ. Վրժ. Մանկանց Փունջ Տարր. Քերականութ.
Դ. ՇՐՋԱՆ	Դ. ՇՐՋԱՆ
Դ. Վրժ. Մնկց. (Տար.) Մաղկաքաղ Լրագուցիչ Դաւիթ.	Դ. Վրժ. Մանկանց Մաղկաքաղ Երգուցիչ
Ե. ՇՐՋԱՆ	Ե. ՇՐՋԱՆ
Երկրորդ Փունջ Սկզբունք Հաշուետ. Շարադրութիւն	Բ. Փունջ Սկզբունք Շարադրութիւն

Իսկ կրօնական ուսման համար յանձնարարելի են՝ 1. Տարր. ընթացք կղերի ... (Տ. Վարդան քհնյ. Ասլանեան.) 2. Համառօտ Կրօնագիտութիւն (Ա. Հարէլեան)։ 5—3

ԹՈՒՆԵԱՐԻ ՄԵԾ ՎԱՐԱՆՏ

Շ. Կ. ՊՈԼԼԱՆԱՔՐ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ (ԵԳԻՊՏՈՍ)

Հիմնեալ 1884

Թուրքիոյ քաղաքացիութեան ... պետական ... Եւրոպական ... Լոնտոնի ... 1894ին ... Եգիպտոսի ... ոսկի մետալ ... անցած։

Ներկայացուցիչ ... Պոլսոյ, Սերպիոյ եւ Ռումանիոյ.

35—50 ... Ղալաթիա, Թիւ 3

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայսեր հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին՝ Բեթերսպուրգ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 փր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ՝ Կ. Պոլսոյ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մաքսատան մերձ) — Ընդհանուր ... Թուրքիոյ համար ԹԵՕՏՈՐ ԲԼԵՐԻՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի ...	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ... ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԼՈՒ ... կ'ապահովագրէ մթերանոցներ եւ բնակարաններ եւ անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Աճեմեան խան, 12, 13, 14

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐ
ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

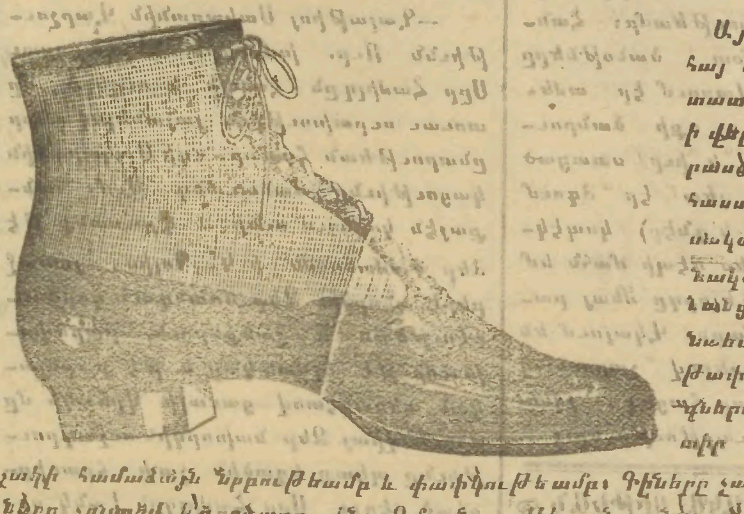

Այս մեծ եւ բարեհամբաւ հայ կօշկատան մէջ, հաստատուած քառորդ դարէ ի վեր, խնամքով կ'պատրաստուին ճաշակաւոր եւ հաստատուն կօշիկներ, կիսակօշիկներ, ձմեռն կրկնակօշիկներ արանց, կանանց եւ մանկանց համար. նաեւ մուճակներ, ... թափիկներ, ..., չափաւոր գիներով, փրանսական ընտիր կաշիով, եւ ամէն ճաշակի համաձայն նրբութեամբ եւ փափկութեամբ։ Գիները չափաւոր։ Ապսպրանքները ... Ազնիւ ... մեծապատիւ ... բիներու, ... Նորութիւնն եւ ... ընդունիլ ... ուր մեր ... կ'ծախուին ... եւ չուտով կ'ծախին։ Դիմել՝

ՂԱԼԱԹԻԱ, Գումրուկ խանի վարի անկիւնը, թիւ 9,
ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ, թիւ 211։ 20—13

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. Ո.
ԴՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒԼԳԸՐ ՍԻՆՃԷՆ
Ղալաթիա, թ. 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա
Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշգապահութեամբ եւ պատուաւորութեամբ ծանօթ։
Գանձիչ ԹԵՕՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆԻՒ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԴԱՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
Թիւ 16, Գալաթա խան

	Դհկն.
1. Այբ Վարժութ. Մանկանց Զ. տիպ	3
2. Բ. » » Դ. »	5
3. Գ. » » Գ. »	5
4. Տարրկն. Քերականութ. Դ. »	2
5. Լրացուցիչ Դասընթացք Բ. »	3
6. Փնջակ, պատկերազարդ Գ. »	1½
7. Փունջ, աշխարհ. Հաւաքծոյ. Գ. »	3
8. Երկրորդ Փունջ » Բ. »	6
9. Գործն. Ընթցք. Շրջգրութ. Բ. »	3
10. Բանալի Շարագրութեան Բ. »	6
11. Ընտելարան Հայ լեզուի Բ. »	2
12. Սկզբնք. Հշնթ. եւ Շարադ.	2½
13. Այբենակ Մտանաք	2
14. Տարր. Ընթցք. Կրօնի Վարդանեան	2
15. Պատկերազարդ Այբբենարան — 100ը 25 Դահեկան —	½
16. Ցայտագիր Դաւթեան Գործակլթ.	2
17. Ծաղկաքաղ Հաւաքածոյ	4
18. Դպրոցավարութիւն, Ե. Վէրէի	5
19. Առածաբանութ. — 50 առածի մեկնութ. ..., — Հ. Պէննէեանի	5
20. Համառ. Կրօնագիտթ. Ա. Հարէլ	2½
21. Սիրտ ծայնը Բերթուածք, Բ.Բ.	5
22. Նուէր հայ մանուկներուն. մանկական ոտանաւորներ նոր եւ անտիպ	1½
23. Աշխարհագր. դասատետրակութ.	
24. Գիտութիւններու վրայ ծողովրդական գասեր։ 5—3	

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նօ 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի. (31)

ՓԱՍԻՄ
ԽՈՒԺԴԱՏԱՐ ԱՂՋԻԿԸ

ԵՎ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Եւ չատ մը ազէտներ որ այն ատենէն մնացած են եւ կամ նոր երեւան եկած են այժմ իրենց գլխով, ... կ'ապրին իրենց գլխով, ... անոնց պահանջել որ ամէն մարդ գիտնայ ... , իրաւունք այս իրենց ... մտածութիւնը ... անոր համար ..., իրենք հաշուած են, ... պաշտպանութիւն, ... որ ուրիշ բանի մը չեն ծառայեր հիմայ, ... իրենց վրայ ... զիրենք ... ժամանակի մէջ։

Բայց քանի որ 1879ին ... կամաց խօսինք որ Նորին ազնուամեծարութիւն Թակորիկ էֆ. Կառիկեան չզլացրանայ։ Հիմայ մեր խօսք սաստիկ առաջ ճանչցած խանութպան Ցակոբ Կարիկեանը չէ անիկայ. ժամանակն որ ամէն բան ըլլալու կարող զօրութիւն մ'է կ'ըսեն, իր ազդեցութիւնն ամենամեծ չափով ցոյց տուած է մեզի ծանօթ Ցակոբիկին վրայ. Այս համեմատաբար կարճ ժամանակին մէջ, պարզ խանութպանութենէ պատուաւոր վաճառականութեան գագաթնակէտին բարձրացնելով զինք։

—«Վերակեան հարստութիւն, որ գրչի մեկ շարժումով ձեռք կ'բերուի...» պէտք է մտադրութեան վրայ» պիտի բացագանչեն մեր երախպաշտ ընթերցողները։

«Քանի մը հազար ոսկի ներս ներսէ վերջ, ... ըլլալու է» պիտի կարծեն չատ մը գձուձ առեւտրականներ, որ խարդախութիւնով ... չեն ճանչնար հարստանալու համար։

—«Երեւէնտեր զարկած է» պիտի ըսէ հասարակութիւնը, որ ... ... գնէ, առանց գոնէ ... մը շահելու։

Իսկ անոնք որ կատարելապէս գիտեն թէ, հարստութիւնն ի՛նչ միջոցներով ձեռք կ'բերուի, անմիջապէս պիտի գնեն որ, Ցակոբ Կարիկեան ... Նազիկեանի ... բոլոր ... թիւնը պահելոյ» կարդալու, այդէն տեղեակ էր այդ փափուկ ... կատարեալ նրբութեան։ Եւ հարստութիւն ձեռք բերելու համար չատ բան գիտնալ հարկ չէ, բաւական է որ տակուին կայծ ունենայ մարդ. եւ իր ... ... եւ իրեն պէս մեր պատմութեան առաջին մասին մէջ ալ բացատրած ենք, այս երկու յատկութիւններն ալ իրենց ... կ'փայլէին Ցակոբ Կարիկեանի ... վրայ։

Աշտի երեւակայած խանութպանը Թաքիկ ... 400 ոսկի ... մեկ մը դրամատնից ... ցոց ... , ... ու կ'րամեր վաճառական ... ուրիշ այս կարգի չ... մաքսելով եւ ... ... ըսելու, իր առորական հետ ... պարզ հարմարքով մը գոհանալով, ամբողջ գումարը գործին զարգացման յատկացուց նախ ... եւ ... յանձնելու պայմանով մեծաքանակ ապրանք ապսպրելով Եւրոպային ու որ ... երկար տարիներու փորձառութիւնով ... իր ... խնկլով ... ... առ ... յանձնարարուեցան։ ... , ապսպրուած ապրանքներու գալն ... ... մէկ եղաւ. խանութպանները իրարու ձեռքէ կ'խլէին Ցակոբիկի ապրանքները, ի՛նչ գինով ալ որ ըլլար. որովհետեւ ... ... հասարակ էին անոնք, որ ամէնէն դժուարահած յաճախորդներն իսկ կ'հրապուրէին ... ... ալ ... Առաջին անտեղութիւնը ... Ցակոբիկ գործին մէջ, եւրոպական լեզու մը չգիտնալն էր, ... կ'տեսնէր ... սովորական ... ... նոր վաճառականութիւն ... ... , ... կ'տեսնէր։ ... բան մը չէին ըներ իրենն։ Հիմակ եր որ կ'զգար ... ... պէտքն, ... արժէքը, լեզուներու կարգն, եւ քանի մը ամսուան վաճառականութիւն ... ... գործողութիւններն ... ... այն ... ... , առանց բազմակողմանի հմտութեան կամ երկար տարիներու վարժութեան, ... չ անկարելի, գէթ դըժուար էր ընդարձակ յարաբերութիւններ ունենալ առեւտրական հրապարակին վրայ։ ... նոր ... մը պիտի ապացրէր Եւրոպա, ... մէջ, բայց գծագրութիւն չէր գիտեր որ թուղթի վրայ պատկերացնէր պահանջուած տեսակն, եւ ոչ իսկ խօսքով կամ գրով կրնար ... ... գաղափարներն, որովհետեւ վաճառականութիւնը ... ... աշխարհ մ'էր ... բնականաբար ամէն արհեստի նման իր ... ունէր։ ... ... բոլոր բոլորն ... Ցակոբիկի համար, եւ ամէն ... որ այս ... ... վաճառականէ մը ... մը ... կ'մնար ... պատասխանին վրայ։ Ուստի օր առաջ այս անտանելի դիրքէն ազատելու եւ առեւտրական ... ուղիներու յայտնելէ գաղտնիքն համար, անմիջապէս ... ... մը ... եւ ... ... գործերուն ու ... ... պարապիլ։

Երկու տարի վերջ հրապարակին վրայ բաւական համեստ վաճառական մը եղած էր Կառիկեան, չուկայի յաճախորդներու սաստ հ... մը հրճուապատուած, որք իրբեւ իրենց ընտանի մեկ տունը, առաւօտէ մինչեւ իրիկուն անընդհատ կ'մտնէին ու կ'ելլէին հոն, զանազան գնումներ ընելով անկէ, որովհետեւ ամէն դիւրութիւն ընծայած էր իրենց Ցակոբիկ, թէ փոքր քանակութեամբ ապրանք ծախելով, թէ յաճախորդներուն պէտք ունեցած տեսակներն Եւրոպայէն ուղղակի բերելով, եւ թէ փոխադարձ երաշխաւորութեամբ իրենց վարկ բանալով. դիւրութիւններ՝ որոնցմէ թէ իսկ կ'օգտուէր անհունապէս եւ թէ նախկին ալ հեստակիցներուն կ'ծառայէր պատուաւոր միջոցներով։

Ասոնցմէ զատ, ապրանք ծախելու ... առաւելութիւնով մը եւս օժտուած էր Կառիկեան խանութպանը, որուն շնորհիւ վաճառատունէն ներս մտնողը դատարկաձեռն դուրս չէր հաներ. անսահման ... ... ունէր հանդէպ իր յաճախորդներուն. սիրով կ'կատարէր անոնց ամէն մէկ պահանջում եւ մինչ կ'համակերպէր անոնց, բայց վերջապէս ըսած տեղը կ'հասցնէր գործը։ (Շար.)